

Skonsolidowany raport kwartalny grupy Apator za cztery kwartały 2016 roku

APATOR

Spis treści

1. Wybrane dane finansowe, zawierające podstawowe pozycje skróconego sprawozdania finansowego (również przeliczone na euro) przedstawiające dane narastająco za wszystkie pełne kwartały danego i poprzedniego roku obrotowego ... 3
2. Informacje ogólne ... 5
3. Skonsolidowane sprawozdanie grupy Apator ... 7
4. Informacje o zasadach przyjętych przy sporządzeniu raportu, w szczególności informacje o zmianach stosowanych zasad (polityki) rachunkowości ... 22
5. Analiza tendencji rynkowych ... 29
6. Wyniki finansowe ... 37
7. Wykaz pozostałych istotniejszych zdarzeń mających miejsce w 2016 roku ... 43
8. Prognoza wyników finansowych na 2017 r. ... 44
9. Wskazanie czynników, które w ocenie Zarządu mogą mieć wpływ na przyszłe wyniki grupy Apator ... 44
10. Ryzyka dotyczące działalności grupy Apator ... 46
11. Kredyty, pożyczki, poręczenie, gwarancje ... 51
12. Postępowania toczące się przed sądem, organem arbitrażowym lub administracji publicznej ... 54
13. Transakcje z jednostkami powiązanymi ... 54
14. Akcje, Akcjonariusze, organy zarządcze i nadzorcze podmiotu dominującego grupy Apator ... 55
15. Dywidenda ... 58
16. Podsumowanie ... 59
17. Załącznik: Jednostkowe sprawozdanie spółki Apator SA ... 60

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

1. Wybrane dane finansowe, zawierające podstawowe pozycje skróconego sprawozdania finansowego (również przeliczone na euro) przedstawiające dane narastająco za wszystkie pełne kwartały danego i poprzedniego roku obrotowego

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	w tys. zł/ in thousands of PLN		w tys. eur/ in thousands of EUR	
	bieżący okres/ current period	poprzedni okres/ previous period	bieżący okres/ current period	poprzedni okres/ previous period
Sprawozdanie skonsolidowane/ Consolidated financial statement	IV kwartały 2016/ IV Qs 2016	IV kwartały 2015/ IV Qs 2015	IV kwartały 2016/ IV Qs 2016	IV kwartały 2015/ IV Qs 2015
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów / Sales revenues of products, goods and materials	**870 189**	**768 510**	**198 869**	**183 643**
Zysk (strata) z działalności operacyjnej / Profit (loss) from operating activity	76 128	79 467	17 398	18 989
EBITDA	**110 906**	**110 915**	**25 346**	**26 504**
Zysk (strata) brutto / Gross profit (loss)	70 722	78 273	16 162	18 704
Zysk (strata) netto / Net profit (loss)	**64 121**	**62 841**	**14 654**	**15 017**
Zysk (strata) netto przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej grupy/ Net profit (loss) for shareholders of parent entity in Apator Group	**61 637**	**60 102**	**14 086**	**14 362**
Zysk (strata) netto przypadająca udziałom niesprawującym kontroli/ Net profit (loss) for non-controlling interest	2 484	2 739	568	655
Średnia ważona ilość akcji/ Weighted average number of shares	29 507 028	29 507 028	29 507 028	29 507 028
Zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą [zł/ akcję]/ Net profit (loss) per ordinary share [PLN/ share]:	2,09	2,04	0,48	0,49
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej/ Cash flow from operating activity	63 390	57 122	14 329	13 404
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej/ Cash flow from investing activity	(42 068)	(59 924)	(9 509)	(14 062)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej/ Cash flow from financing activity	(41 668)	(16 916)	(9 419)	(3 969)
Przepływy pieniężne razem/ Total cash flow	**(20 346)**	**(19 718)**	**(4 599)**	**(4 627)**
Sprawozdanie skonsolidowane/ Consolidated financial statement	31.12.2016	2015 rok	31.12.2016	2015 rok
Aktywa razem/ Total assets	**842 865**	**794 267**	**190 521**	**186 382**
Aktywa trwałe/ Fixed assets	445 793	430 329	100 767	100 981
Aktywa obrotowe/ Current assets	397 072	363 938	89 754	85 401
Kapitał własny z udziałami niesprawującymi kontroli/ Equity with non-controlling interest	450 646	420 958	101 864	98 782
Udziały niesprawujące kontroli/ Non-controlling interest	5 718	4 676	1 292	1 097
Kapitał akcyjny/ Share capital	3 311	3 311	748	777

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	w tys. zł/ in thousands of PLN		w tys. eur/ in thousands of EUR	
	bieżący okres/ current period	poprzedni okres/ previous period	bieżący okres/ current period	poprzedni okres/ previous period
Sprawozdanie skonsolidowane/ Consolidated financial statement	IV kwartały 2016/ IV Qs 2016	IV kwartały 2015/ IV Qs 2015	IV kwartały 2016/ IV Qs 2016	IV kwartały 2015/ IV Qs 2015
Zobowiązania i rezerwy długoterminowe/ Long-term liabilities and provisions	100 760	133 850	22 776	31 409
Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe/ Short-term liabilities and provisions	291 459	239 459	65 881	56 191
Średnia ważona ilość akcji/ Weighted average number of shares	29 507 028	29 507 028	29 507 028	29 507 028
Wartość księgowa netto na jedną akcję zwykłą [zł/ akcję]/ Net book value per ordinary share [PLN/ share]:	15,27	14,27	3,45	3,35

2. Informacje ogólne

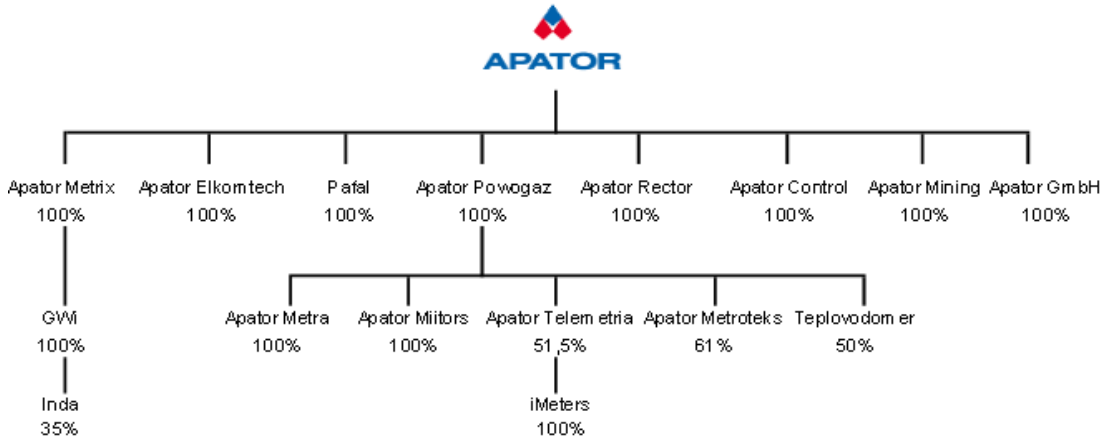
2.1. Organizacja grupy Apator

Apator SA jest podmiotem dominującym grupy kapitałowej Apator. Na dzień sprawozdawczy w skład grupy wchodzi 17 podmiotów.

Spółki grupy Apator skupiają swoją działalność w obrębie przemysłu elektromaszynowego, a ich działalność koncentruje się na produkcji i sprzedaży przyrządów pomiarowych, aparatury kontrolno-pomiarowej, rozdzielczej i sterowniczej, systemów informatycznych klasy SCADA oraz współpracujących z nimi urządzeń telemechaniki, zabezpieczeń oraz innych urządzeń sieciowych dla systemów rozproszonych, zapewniających możliwość zdalnego sterowania i nadzoru sieci elektroenergetycznej w pełnym zakresie napięć oraz urządzeń odczytujących i transmitujących dane.

2.2. Skład grupy Apator i jej segmenty biznesowe

Poniżej przedstawiono skład grupy Apator oraz jednostki stowarzyszone i współzależne na dzień 31 grudnia 2016 r.

Spółki grupy Apator działają w następujących segmentach oraz liniach biznesowych:

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Do grupy należą następujące jednostki zależne (bezpośrednio i pośrednio) objęte konsolidacją metodą pełną:

Segment	Linia biznesowa	Firma	Siedziba	Udział w kapitale	Powiązanie z Apator SA
Pomiarowy	Opomiarowanie energii elektrycznej	FAP Pafal SA	Świdnica	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Opomiarowanie wody i ciepła	Apator Powogaz SA	Poznań	100%	Spółka zależna od Apator SA
		Apator Metra s. r. o.	Sumperk (Czechy)	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni poprzez Apator Powogaz SA
		Apator Miitors ApS	Aarhus (Dania)	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni przez Apator Powogaz SA
		iMeters sp. z o.o.	Gdańsk	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni przez Apator Telemetria SA
		TOV Apator Metroteks	Kijów (Ukraina)	61%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni przez Apator Powogaz SA
		Apator Telemetria Sp. z o. o.	Słupsk	51,5%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni poprzez Apator Powogaz SA
	Opomiarowanie gazu	Apator Metrix SA	Tczew	100%	Spółka zależna od Apator SA
		GWi Ltd.	Coventry (Wielka Brytania)	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Metrix SA Udział pośredni przez Apator Metrix SA
	Opomiarowanie energii elektrycznej i gazu	Apator GmbH	Berlin (Niemcy)	100%	Spółka zależna od Apator SA
Automatyzacji pracy sieci	ICT	Apator Rector Sp. z o. o.	Zielona Góra	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Systemy sterowania i nadzoru	Apator Elkomtech SA	Łódź	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Linia łączeniowa	Apator GmbH	Berlin (Niemcy)	100%	Spółka zależna od Apator SA
Non-core	Linia górnicza	Apator Mining Sp. z o. o.	Katowice	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Linia sterownicza	Apator Control Sp. z o. o.	Toruń	100%	Spółka zależna od Apator SA

oraz następujące jednostki współkontrolowane wyceniane z zastosowaniem metody praw własności:

Segment	Linia biznesowa	Firma	Siedziba	Udział w kapitale	Powiązanie z Apator SA
Pomiarowy	Opomiarowanie wody i ciepła	ZAO Teplovodomer	Mytishi (Rosja)	50%	Współkontrolowana pośrednio przez Apator SA poprzez Apator Powogaz SA Udział pośredni poprzez Apator Powogaz SA
	Opomiarowanie gazu	INDA d.o.o.	Lublana (Słowenia)	35%	Współkontrolowana pośrednio przez Apator SA poprzez Apator Metrix S.A. Udział pośredni poprzez GWI

2.3. Zmiany w organizacji grupy Apator w 2016 roku

W dniu 29 marca 2016 roku zlikwidowana została spółka współkontrolowana OOO Apator Electro z siedzibą w Moskwie (wniosek o likwidację złożono w dniu 24 grudnia 2015 roku).

Ponadto nie nastąpiły zmiany w strukturze jednostki gospodarczej, w tym w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, przejęcia lub sprzedaży jednostek grupy kapitałowej emitenta, inwestycji długoterminowych, podziału, restrukturyzacji i zaniechania działalności. Nie zmieniła się również wysokość zaangażowania kapitałowego w poszczególnych spółkach.

3. Skonsolidowane sprawozdanie grupy Apator

Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe za czwarty kwartał 2016 roku zostały sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR / MSSF) i związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (tekst jednolity: Dz. U. 2014, poz. 133).

Śródroczne sprawozdania finansowe (skonsolidowane i jednostkowe podmiotu dominującego) za czwarty kwartał zakończony 31 grudnia 2016 roku zostały sporządzone zgodnie z MSR 34 (Śródroczna sprawozdawczość finansowa). Śródroczne sprawozdania finansowe nie obejmują wszystkich informacji oraz ujawnień wymaganych w rocznym sprawozdaniu finansowym i należy je czytać łącznie z rocznym sprawozdaniem grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku.

3.1. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa trwałe/ Fixed assets	**445 793**	**430 329**
Wartości niematerialne/ Intangible assets	83 708	76 085
Wartość firmy jednostek podporządkowanych/ Goodwill of subordinated entities	122 947	122 685
Rzeczowe aktywa trwałe/ Property, plant and equipment	185 196	184 187
Nieruchomości inwestycyjne/ Investment properties	1 491	1 633
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych konsolidowane metodą praw własności/ Investments in associated entities consolidated by equity method	2 799	2 569
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe/ Other long-term financial assets	143	2
- w pozostałych jednostkach/ in other entities	*143*	*2*
Należności długoterminowe/ Long -term receivables	6 623	7 387
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*6 623*	*7 387*
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe/ Long-term prepayments	30	62
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego/ Deferred tax assets	42 856	35 719
Aktywa obrotowe/ Current assets	**397 072**	**363 938**
Zapasy/ Inventories	154 729	126 684
Należności handlowe/ Trade receivables	185 210	150 023
- od jednostek powiązanych/ from related entities	*4 754*	*1 448*
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*180 456*	*148 575*
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych/ Receivables due to corporate income tax	2 635	1 883
Należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych/ Receivables due to other taxes (excluding income tax) and other similar charges	9 855	8 363
Pozostałe należności krótkoterminowe/ Other short-term receivables	16 828	30 487
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*16 828*	*30 487*
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe/ Other short-term financial assets	2 026	1 124
- w pozostałych jednostkach/ in other entities	*2 026*	*1 124*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty/ Cash and cash equivalents	22 038	42 384
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe/ Short-term prepayments	3 483	2 990
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży/ Fixed assets classified as held for sale	268	-
AKTYWA RAZEM/ TOTAL ASSETS	**842 865**	**794 267**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał własny/ Equity	**450 646**	**420 958**
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej/ Equity for shareholders of parent entity	**444 928**	**416 282**
Kapitał podstawowy/ Share capital	3 311	3 311
Pozostałe kapitały/ Other capitals	357 720	318 398
Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	9	(58)
Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital from evaluation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	(4 995)	(2 986)
Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	88 883	97 617
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych/ undistributed result from previous years	*37 573*	*46 367*
- wynik bieżącego okresu/ result of current period	*61 637*	*60 102*
- odpisy z wyniku bieżącego roku/ write-offs from net profit in the financial year (negative value)	*(10 327)*	*(8 852)*
Udziały niesprawujące kontroli/ Non-controlling interest	**5 718**	**4 676**
Zobowiązania/ Liabilities	**392 219**	**373 309**
Zobowiązania i rezerwy długoterminowe/ Long-term liabilities and provisions	**100 760**	**133 850**
Długoterminowe kredyty i pożyczki/ Long-term loans and borrowings	56 706	82 581
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*56 706*	*82 581*
Zobowiązania długoterminowe/ Long-term liabilities	29 227	34 539
- wobec pozostałych jednostek/ towards other entities	*29 227*	*34 539*
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego/ Deferred income tax liabilities	5 988	7 996
Długoterminowe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych/ Long-term liabilities due to employee benefits	8 215	8 343
Pozostałe rezerwy długoterminowe/ Other long-term provisions	624	391
Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe/ Short-term liabilities and provisions	**291 459**	**239 459**
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki/ Short-term loans and borrowings	137 717	112 007
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*137 717*	*112 007*
Zobowiązania handlowe/ Trade liabilities	91 363	66 148
- wobec jednostek powiązanych/ towards related entities	-	*4*
- wobec pozostałych jednostek/ towards other entities	*91 363*	*66 144*
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych/ Corporate income tax liabilities	2 971	2 799
Zobowiązania z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych/ Liabilities due to other taxes (excluding income tax) and other similar charges	12 624	14 492
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe/ Other short-term liabilities	24 604	28 943
- wobec jednostek powiązanych/ towards related entities	-	*88*
- wobec pozostałych jednostek/ towards other entities	*24 604*	*28 855*

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych/ Short-term liabilities due to employee benefits	13 039	10 733
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe/ Other short-term provisions	9 141	4 337
PASYWA RAZEM/ TOTAL LIABILITIES	**842 865**	**794 267**

3.2. Informacje dotyczące zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego (pozycje pozabilansowe) grupy Apator

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Należności warunkowe/ Contingent receivables	**536**	**814**
Należności warunkowe od pozostałych jednostek/ Contingent receivables due from other entities	536	814
Zobowiązania warunkowe/ Contingent liabilities	**85 275**	**117 746**
Zobowiązania warunkowe dotyczące jednostek powiązanych/ Contingent liabilities connected with related entities	76 105	108 331
- w tym z tytułu udzielenia gwarancji i poręczeń jednostkom powiązanym/ due to guarranties and warranties granted to related entities	*76 105*	*97 081*
- inne/ other	-	*11 250*
Zobowiązania warunkowe wobec pozostałych jednostek/ Contingent liabilities due to other entities	9 170	9 415
- w tym z tytułu udzielenia gwarancji i poręczeń/ due to guarranties and warranties granted	*9 170*	*9 415*
Pozostałe pozycje pozabilansowe/ Other off-balance-sheet items	**296 652**	**266 986**
Środki dzierżawione/ Fixed assets leased	8 541	8 250
Hipoteka zwykła/ Ordinary mortgage	111 546	132 884
Hipoteka kaucyjna/ Bail mortgage	23 500	37 098
Zabezpieczenie na majątku/ Pledge on assets	119 894	48 186
Cesja wierzytelności/ Assignment of receivables	-	17 974
Weksle in blanco/ Blank bills of exchange	33 054	22 477
Inne- hipoteka przymusowa/ Compulsory mortgage	117	117
Pozycje pozabilansowe razem/ Total off-balance-sheet items	**382 463**	**385 546**

Ponadto, poza wyspecyfikowanymi w powyższej tabeli, grupa posiada ustanowione następujące zabezpieczenia spłaty zobowiązań:

- Wynikające z Umowy wieloproduktowej zawartej między spółkami grupy a ING Bank Śląski S.A:
  - ✓ Hipoteka umowna łączna do kwoty 26,0 mln zł ustanowiona na nieruchomościach FAP Pafal S.A. w Świdnicy i Apator Mining Sp. z o.o. w Pszowie (uwzględniona w powyższej tabeli),
  - ✓ Zastaw rejestrowy na zapasach będących własnością Apator S.A., Apator Telemetria Sp. z o.o., Apator Powogaz S.A., FAP Pafal S.A., Apator Metrix S.A., Apator Elkomtech S.A., Apator Mining Sp. z o.o., Apator Control Sp. z o.o., o wartości księgowej nie mniejszej niż 80,0 mln zł (uwzględnione w powyższej tabeli) wraz z cesją z polisy ubezpieczeniowej,
  - ✓ Zastaw na maszynach i urządzeniach oraz środkach transportu będących własnością Apator S.A., Apator Powogaz S.A., FAP Pafal S.A., Apator Metrix S.A., Apator Elkomtech S.A., Apator Mining Sp. z o.o., Apator Control Sp. z o.o., wraz z cesją z polisy ubezpieczeniowej. Wartość netto zastawu na 31.12.2016 r. wyniosła 21,6 mln zł.
  - ✓ Zastaw rejestrowy na rachunkach bieżących i przyszłych prowadzonych przez bank dla spółek grupy,
  - ✓ Oświadczenie o poddaniu się egzekucji do wysokości 180 mln zł (odpowiedzialność solidarna spółek grupy),
  - ✓ Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk,
- Pozostałe:
  - ✓ Zastaw rejestrowy na 14.005 akcjach Apator Elkomtech S.A., do maksymalnej kwoty zabezpieczenia wynoszącej 98,4 mln zł,
  - ✓ Zastaw rejestrowy do najwyższej sumy ubezpieczenia w wysokości 60 mln zł, ustanowiony na 1,8 mln akcji własnych Apator S.A. będących w posiadaniu spółki zależnej Apator Mining Sp. z o.o.,
  - ✓ zastaw na akcjach Apator S.A. w wysokości 150% wykorzystanego limitu na gwarancje w Raiffeisen Bank Polska S.A., minimalna wartość zastawu 10,6 mln zł,
  - ✓ Cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości Apator S.A. położonej w Ostaszewie, jako zabezpieczenie kredytu długoterminowego,
  - ✓ Oświadczenie Apator S.A. o poddaniu się egzekucji do kwoty 120 mln zł,
  - ✓ Pełnomocnictwo do środków na rachunku bankowym w Raiffeisen Bank Polska S.A., prowadzonym dla Apator S.A.,
  - ✓ Depozyt kaucyjny w walucie i wysokości wystawianych przez Raiffeisen Bank Polska S.A. gwarancji, w przypadku niespełnienia innych zabezpieczeń,
  - ✓ Oświadczenie Apator S.A. o poddaniu się egzekucji do kwoty 11,25 mln zł,
  - ✓ Zabezpieczenie gwarancji ubezpieczeniowej Apator S.A. 5 szt. weksli in blanco,
  - ✓ Zabezpieczenie spłaty zobowiązań z tytułu zawartych przez Apator S.A. umów leasingowych 20 szt. weksli (maksymalna kwota tych zobowiązań na dzień 31 grudnia 2016 roku to 0,7 mln zł),
  - ✓ Cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości spółki Apator Powogaz S.A. położonej w Poznaniu,
  - ✓ Cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości spółki Apator Metra położonej w Czechach,
  - ✓ Zabezpieczenie limitu na transakcje skarbowe w Raiffeisen Bank Polska S.A. wekslem in blanco FAP Pafal S.A.,
  - ✓ Cesja praw z umowy ubezpieczenia majątku obrotowego spółki Apator Control Sp.z o.o.
- W ramach wyżej opisanych zabezpieczeń realizacji umów bankowych na koniec grudnia 2016 roku, spółki grupy Apator złożyły oświadczenia o dobrowolnym poddaniu się egzekucji do łącznej kwoty 505 mln zł. Oświadczenia te dotyczą umów kredytowych, umów o udzielenie gwarancji bankowych oraz umów w zakresie instrumentów

pochodnych. Złożone oświadczenia odpowiadają kwocie maksymalnego zobowiązania spółek powiększonego o koszty bankowe.

3.3. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Przychody ze sprzedaży/ Sales revenues	**242 040**	**212 418**	**870 189**	**768 510**
Przychody ze sprzedaży produktów i usług/ Sales revenues of products and services	230 688	199 560	823 882	715 007
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*5 667*	*6 482*	*21 023*	*30 157*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*225 021*	*193 078*	*802 859*	*684 850*
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów/ Sales revenues of goods and materials	11 352	12 858	46 307	53 503
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*13*	*186*	*189*	*1 431*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*11 339*	*12 672*	*46 118*	*52 072*
Koszt własny sprzedaży/ Cost of goods sold	**(174 243)**	**(156 224)**	**(647 791)**	**(560 458)**
Koszt sprzedanych produktów i usług/ Cost of products and services sold	(165 759)	(144 877)	(611 341)	(515 123)
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*(3 506)*	*(4 128)*	*(12 813)*	*(19 492)*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*(162 253)*	*(140 749)*	*(598 528)*	*(495 631)*
Koszt sprzedanych towarów i materiałów/ Cost of goods and materials sold	(8 484)	(11 347)	(36 450)	(45 335)
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*(9)*	*(140)*	*(145)*	*(1 143)*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*(8 475)*	*(11 207)*	*(36 305)*	*(44 192)*
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży/ Gross profit (loss) on sales	**67 797**	**56 194**	**222 398**	**208 052**
Koszty sprzedaży/ Selling costs	(10 726)	(10 192)	(38 663)	(36 396)
Koszty ogólnego zarządu/ Overheads	(28 717)	(26 227)	(104 943)	(96 003)
Zysk (strata) ze sprzedaży/ Profit (loss) on sales	**28 354**	**19 775**	**78 792**	**75 653**
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne, w tym/ Other operating revenues (costs), including:	**(3 744)**	**(1 320)**	**(4 200)**	**429**
Wynik na sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych/ Result on sales and liquidation of property plant and equipment and intangibles	103	146	912	690
Wynik na wycenie nieruchomości/ Result on valuation of property	(158)	(20)	(158)	(20)
Wynik na aktualizacji niefinansowego majątku obrotowego/ Result on revaluation of non financial current assets	(421)	167	(1 711)	(67)
Wynik na rezerwach na odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe/ Result on provisions for retirement bonuses and jubilee awards	(221)	(327)	(338)	(291)
Wynik na innej działalności operacyjnej/ Result on other operating	(3 047)	(1 286)	(2 905)	117

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
activity				
Udział w zyskach jednostek objętych konsolidacją metodą praw własności/ Share in profits of entities consolidated by equity method	**573**	**205**	**1 536**	**1 925**
Przychody (koszty) restrukturyzacji/ Restructuring revenues (costs)	**-**	**-**	**-**	**1 460**
Zysk (strata) z działalności operacyjnej/ Profit (loss) on operating activity	**25 183**	**18 660**	**76 128**	**79 467**
Przychody (koszty) finansowe, w tym/ Financial revenues (costs), including:	**(440)**	**(1 803)**	**(5 406)**	**(1 194)**
Dywidendy i udziały w zyskach/ Dividends and shares in profits	*(1)*	-	74	64
Odsetki od kredytów i pożyczek/ Interest on loans and borrowings	(1 228)	(1 169)	(4 652)	(4 440)
Wynik na pozostałych odsetkach/ Result on other interest	241	169	214	416
Wynik z tytułu udziałów i akcji/ Result on shares	-	(244)	6	(244)
Wynik z tytułu weksli/ Result on bills of exchange	-	2	(1)	5
Wynik na różnicach kursowych/ Result on exchange differences	578	(581)	(519)	(1 764)
Wynik na transakcjach walutowych/ Result on currency transactions	234	607	428	6 121
Wynik na aktualizacji finansowego majątku obrotowego/ Result on revaluation of financial current assets	(594)	(207)	(479)	(103)
Pozostałe przychody (koszty) finansowe/ Other financial revenues (costs)	330	(380)	(477)	(1 249)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem/ Profit (loss) before tax	**24 743**	**16 857**	**70 722**	**78 273**
Bieżący podatek dochodowy/ Current income tax	(4 607)	(4 288)	(17 381)	(15 762)
Odroczony podatek dochodowy/ Deferred income tax	7 752	820	10 780	330
Zysk (strata) netto/ Net profit (loss)	**27 888**	**13 389**	**64 121**	**62 841**
Inne całkowite dochody/ Other comprehensive income				
Inne całkowite dochody netto/ Other net comprehensive income	**(2 179)**	**(833)**	**(1 931)**	**(327)**
Pozycje, które mogą w przyszłości być przeklasyfikowane do wyniku finansowego/ Items that can be reclassified in the future:				
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych/ Exchange differences of foreign entities	(1 116)	(122)	(1 306)	1 333
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym/ Net result on hedging accounting including tax effect	(1 130)	(568)	(692)	(1 517)
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego/ Items that will not be be reclassified:				
Zyski i straty aktuarialne wraz z efektem podatkowym/ Net actuarial gains/(losses) on defined benefit plans including tax effect	67	(143)	67	(143)
Całkowite dochody ogółem/ Comprehensive income in total	**25 709**	**12 556**	**62 190**	**62 514**
Zysk (strata) netto, z tego przypadający:/ Net profit (loss), including	**27 888**	**13 389**	**64 121**	**62 841**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
akcjonariuszom podmiotu dominującego/ shareholders of parent company	27 596	12 555	61 637	60 102
udziałom niesprawującym kontroli/ non-controlling interest	292	834	2 484	2 739
Całkowite dochody ogółem, z tego przypadające:/ Comprehensive income in total, including	**25 709**	**12 556**	**62 190**	**62 514**
akcjonariuszom podmiotu dominującego/ shareholders of parent company	25 413	11 735	59 695	59 797
udziałom niesprawującym kontroli/ non-controlling interest	296	821	2 495	2 717

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Zysk (strata) z działalności operacyjnej/ Profit (loss) on operating activity	**25 183**	**18 660**	**76 128**	**79 467**
Amortyzacja/ Amortisation and depreciation	8 748	8 311	34 778	31 448
EBITDA	**33 931**	**26 971**	**110 906**	**110 915**

3.4. Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	KAPITAŁ PRZYPADAJĄCY NA UDZIAŁOWCÓW JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ/ CAPITAL FOR THE SHAREHOLDERS OF PARENT ENTITY						Udziały niesprawujące kontroli/ Non-controlling interest	KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM/ TOTAL EQUITY
	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	RAZEM/ TOTAL		
Saldo na dzień 01.01.2016/ Balance as at 01.01.2016	**3 311**	**318 398**	**(58)**	**(2 986)**	**97 617**	**416 282**	**4 676**	**420 958**
Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Changes in equity since 01.01.2016 till 31.12.2016								
Całkowite dochody/ Comprehensive income:								
Zysk netto za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Net profit since 01.01.2016 till 31.12.2016	-	-	-	-	61 637	**61 637**	2 484	**64 121**
Podział wyniku na kapitał zapasowy/ Distribution of result for supplementary capital	-	46 105	-	-	(46 105)	**-**	-	**-**
Pokrycie straty z kapitału zapasowego/ Reimbursement of loss from supplementary capital	-	(6 720)	-	-	6 720	**-**	-	**-**
Inne całkowite dochody/ Other comprehensive income:								
Pozycje, które mogą być w przyszłości przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can be reclassified in the future:								
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym / Net result on hedging accounting including tax effect	-	-	-	(692)	-	**(692)**	-	**(692)**
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji/ Net exchange differences translated from financial statement to the currency of presentation	-	(63)	-	(1 317)	63	**(1 317)**	11	**(1 306)**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	KAPITAŁ PRZYPADAJĄCY NA UDZIAŁOWCÓW JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ/ CAPITAL FOR THE SHAREHOLDERS OF PARENT ENTITY						Udziały niesprawujące kontroli/ Non-controlling interest	KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM/ TOTAL EQUITY
	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange differences from	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial	RAZEM/ TOTAL		
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can't be reclassified in the future:								
Zyski (straty) z tytułu aktualizacji wyceny wraz z efektem podatkowym/ Profit (loss) due to revaluation including tax effect	-	-	67	-	-	**67**	-	**67**
Całkowite dochody ujęte w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Comprehensive income recognized since 01.01.2016 till 31.12.2016	**-**	**39 322**	**67**	**(2 009)**	**22 315**	**59 695**	**2 495**	**62 190**
Transakcje z właścicielami ujęte bezpośrednio w kapitale własnym/ Transactions with shareholders recognized directly in equity								
Dywidendy/ Dividends	-	-	-	-	(29 574)	**(29 574)**	(1 453)	**(31 027)**
Rozliczenie zaliczkowej dywidendy z roku poprzedniego/ Settlement of interim dividend towards dividend from previous year	-	-	-	-	8 852	**8 852**	-	**8 852**
Wypłacone zaliczki na dywidendę/ Interim dividend paid	-	-	-	-	(10 327)	**(10 327)**	-	**(10 327)**
Razem transakcje z właścicielami w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Total transactions with shareholders since 01.01.2016 till 31.12.2016	**-**	**-**	**-**	**-**	**(31 049)**	**(31 049)**	**(1 453)**	**(32 502)**
Saldo na dzień 31.12.2016/ Balance as at 31.12.2016	**3 311**	**357 720**	**9**	**(4 995)**	**88 883**	**444 928**	**5 718**	**450 646**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	KAPITAŁ PRZYPADAJĄCY NA UDZIAŁOWCÓW JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ/ CAPITAL FOR THE SHAREHOLDERS OF PARENT ENTITY						Udziały niesprawujące kontroli/ Non-controlling interest	KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM/ TOTAL EQUITY
	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	RAZEM/ TOTAL		
Saldo na dzień 01.01.2015/ Balance as at 01.01.2015	**3 311**	**272 199**	**85**	**(2 824)**	**112 747**	**385 518**	**2 033**	**387 551**
Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Changes in equity since 01.01.2015 till 31.12.2015								
Całkowite dochody/ Comprehensive income:								
Zysk netto za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Net profit since 01.01.2015 till 31.12.2015	-	-	-	-	60 102	**60 102**	2 739	**62 841**
Podział wyniku na kapitał zapasowy/ Distribution of result for supplementary capital	-	51 250	-	-	(51 250)	**-**	-	**-**
Pokrycie straty z kapitału zapasowego/ Reimbursement of loss from supplementary capital	-	(3 071)	-	-	3 071	**-**	-	**-**
Objęcie konsolidacją jednostki zależnej/ Consolidation of subsidiary	-	-	-	-	(3 147)	**(3 147)**	-	**(3 147)**
Zakup dodatkowych udziałów jednostki zależnej/ Purchase of additional shares of subsidiary	-	-	-	-	(321)	**(321)**	(93)	**(414)**
Inne całkowite dochody/ Other comprehensive income:								
Pozycje, które mogą być w przyszłości przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can be reclassified in the future:								
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym / Net result on hedging accounting including tax effect	-	-	-	(1 517)	-	**(1 517)**	-	**(1 517)**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	KAPITAŁ PRZYPADAJĄCY NA UDZIAŁOWCÓW JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ/ CAPITAL FOR THE SHAREHOLDERS OF PARENT ENTITY						Udziały niesprawujące kontroli/ Non-controlling interest	KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM/ TOTAL EQUITY
	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial	RAZEM/ TOTAL		
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji/ Net exchange differences translated from financial statement to the currency of presentation	-	-	-	1 355	-	**1 355**	(22)	**1 333**
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can't be reclassified in the future:								
Zyski (straty) z tytułu aktualizacji wyceny wraz z efektem podatkowym/ Profit (loss) due to revaluation including tax effect	-	-	(143)	-	-	**(143)**	-	**(143)**
Całkowite dochody ujęte w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Comprehensive income recognized since 01.01.2015 till 31.12.2015	**-**	**48 179**	**(143)**	**(162)**	**8 455**	**56 329**	**2 624**	**58 953**
Transakcje z właścicielami ujęte bezpośrednio w kapitale własnym/ Transactions with shareholders recognized directly in equity								
Dywidendy/ Dividends	-	-	-	-	(23 606)	**(23 606)**	-	**(23 606)**
Rozliczenie zaliczkowej dywidendy z roku poprzedniego/ Settlement of interim dividend towards dividend from previous year	-	-	-	-	8 852	**8 852**	-	**8 852**
Wypłacone zaliczki na dywidendę/ Interim dividend paid	-	-	-	-	(8 852)	**(8 852)**	-	**(8 852)**
Rozliczenie aportu/ Settlement of apportionment	-	(1 980)	-	-	21	**(1 959)**	19	**(1 940)**
Razem transakcje z właścicielami w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Total transactions with shareholders since 01.01.2015 till 31.12.2015	**-**	**(1 980)**	**-**	**-**	**(23 585)**	**(25 565)**	**19**	**(25 546)**
Saldo na dzień 31.12.2015/ Balance as at 31.12.2015	**3 311**	**318 398**	**(58)**	**(2 986)**	**97 617**	**416 282**	**4 676**	**420 958**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

3.5. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period 01.01.2016 31.12.2016	za okres/ Period 01.01.2015 31.12.2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej/ Cash flow on operating activity		
Zysk przed opodatkowaniem (działalność kontynuowana)/ Profit before tax (continued operation)	**70 722**	**78 273**
Korekty/ Adjustments	**38 645**	**27 461**
Amortyzacja wartości niematerialnych/ Amortization of intangible assets	8 906	6 800
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych/ Depreciation of property, plant and equipment	25 872	24 648
(Zysk) strata na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych/ (Profit) loss on sales of tangible fixed assets and intangibles	(917)	(620)
(Zysk) strata na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży/ (Profit) loss on sales of financial assets available for sales	-	(160)
(Zyski) straty z wyceny nieruchomosci inwestycyjnych według wartości godziwej/ (Profit) loss from evaluation of investment properties at fair value	158	20
(Zyski) straty z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych/ (Profits) losses from the change of fair value of derivatives	1 321	(823)
Koszty odsetek/ Cost of interest	5 174	5 003
Udziały w (zyskach) stratach jednostek stowarzyszonych/ Share in (profits) losses of associated entities	(1 536)	(1 925)
Przychody z tytułu odsetek/ Interest received	(419)	(590)
Inne korekty/ Other adjustments	86	(4 892)
Środki pieniężne z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian w kapitale obrotowym/ Cash from operating activity before taking into consideration changes in current assets	**109 367**	**105 734**
Zmiana stanu zapasów/ Change in inventories	(28 045)	(21 652)
Zmiana stanu należności/ Change in receivables	(19 369)	(13 217)
Zmiana stanu zobowiązań/ Change in liabilities	19 340	16 147
Zmiana stanu rezerw/ Change in provisions	7 339	(4 283)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych/ Change in accruals and prepayments	(4 014)	(4 458)
Inne korekty/ Other adjustments	(432)	1 292
Środki pieniężne wygenerowane w toku działalności operacyjnej/ Cash generated by operating activity	**84 186**	**79 563**
Zapłacony podatek dochodowy/ Income tax paid	(20 796)	(22 441)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej/ Net cash on operating activity	**63 390**	**57 122**
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej/ Cash flow on investing activity		
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych/ Outflows for the purchase of intangibles	(13 318)	(9 554)
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych/ Outflows for the purchase of tangible fixed assets	(27 191)	(27 746)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych/ Inflows from the sales of tangible fixed assets	4 067	3 134

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period	
	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
Wpływy ze sprzedaży aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu/ Inflows from sales of financial assets held for trading	40	344
Inwestycje w jednostki zależne/ Investments in subsidiaries	(7 179)	(27 924)
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych/ Inflows from repayment of borrowings granted	-	1 233
Otrzymane odsetki/ Interest received	271	336
Otrzymane dywidendy/ Dividends received	1 785	269
Inne wpływy (wydatki)/ Other inflows(outflows)	(543)	(16)
Środki pieniężne netto wykorzystane z działalności inwestycyjnej/ Net cash on investing activity	**(42 068)**	**(59 924)**
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej/ Cash flow on financing activity		
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek/ Inflows from loans and borrowings taken	59 435	76 617
Spłaty kredytów i pożyczek/ Repayment of loans and borrowings	(58 453)	(60 586)
Odsetki/ Interest	(5 016)	(4 894)
Dywidendy wypłacone/ Dividends paid	(32 421)	(23 592)
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego/ Repayment of liabilities under finance lease contracts	(4 820)	(3 975)
Inne wpływy (wydatki)/ Other inflows(outflows)	(393)	(486)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej/ Net cash on financing activity	**(41 668)**	**(16 916)**
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych/ Increase(decrease) of net cash and cash equivalents	**(20 346)**	**(19 718)**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu/ Cash and cash equivalents at the beginning of the period	**42 384**	**62 102**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu/ Cash and cash equivalents at the end of the period	**22 038**	**42 384**

3.6. Skonsolidowane sprawozdanie wg segmentów operacyjnych

Działalność grupy Apator skupiona jest w dwóch podstawowych segmentach:

- Pomiarowym
- Automatyzacji pracy sieci

Działalność prowadzona poza segmentami zdefinowanymi w Strategii grupy, została zaprezentowana jako pozostała.

WYSZCZEGÓLNIENIE	DZIAŁALNOŚĆ KONTYNUOWANA				
	Segment Pomiarowy	Automatyzacja pracy sieci	Pozostałe ("non-core")	Pozycje nieprzypisane	Razem
Wyniki finansowe segmentów operacyjnych za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016					
Przychody ze sprzedaży	678 655	139 940	51 594	-	870 189
Koszt własny sprzedaży	501 628	104 097	42 065	-	647 791
Zysk brutto ze sprzedaży	177 027	35 842	9 529	-	222 398
Koszty sprzedaży	27 006	8 903	2 514	240	38 663
Koszty ogólnego zarządu	68 861	26 151	5 736	4 195	104 943
Zysk ze sprzedaży	81 161	788	1 278	(4 435)	78 792
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne	(1 038)	(1 167)	(1 996)	-	(4 200)
Udział w zyskach spółek stowarzyszonych	1 567	(31)	-	-	1 536
Zysk z działalności operacyjnej	81 690	(410)	(717)	(4 435)	76 128
Amortyzacja	23 175	10 289	1 314	-	34 778
EBITDA	**104 865**	**9 880**	**597**	**(4 435)**	**110 906**
Wyniki finansowe segmentów operacyjnych za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015					
Przychody ze sprzedaży	557 077	148 744	62 690	-	768 510
Koszt własny sprzedaży	413 415	96 245	50 798	-	560 458
Zysk brutto ze sprzedaży	143 661	52 499	11 892	-	208 052
Koszty sprzedaży	25 235	8 106	2 816	240	36 396
Koszty ogólnego zarządu	62 530	24 965	5 979	2 529[1]	96 003
Zysk ze sprzedaży	55 896	19 428	3 098	(2 769)	75 653
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne	1 003	(458)	(116)	-	429
Przychody (koszty) restrukturyzacji	1 460	-	-	-	1 460
Udział w zyskach spółek stowarzyszonych	1 920	5	-	-	1 925
Zysk z działalności operacyjnej	60 279	18 975	2 982	(2 769)	79 467
Amortyzacja	19 034	11 025	1 390	-	31 448
EBITDA	**79 313**	**30 000**	**4 371**	**(2 769)**	**110 915**

[1] W porównaniu do danych prezentowanych w raporcie za 2015 rok, dokonano reklasyfikacji kosztów usług IT świadczonych przez Apator S.A. na rzecz spółek grupy (nastąpiło przeniesienie części kosztów ogólnych z pozycji nieprzypisanych do poszczególnych segmentów)

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

3.7. Informacje geograficzne

Grupa Apator wyodrębniła trzy następujące obszary działalności:

- Kraj – obejmujący sprzedaż na terenie kraju
- Unia – sprzedaż zrealizowana w krajach Unii Europejskiej
- Eksport – sprzedaż zrealizowana w pozostałych krajach

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Kraj/ Home	Eksport/ Export	Unia/ EU	Razem/ Total
Przychody ze sprzedaży segmentów geograficznych za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Sales revenues in geographical segments since 01.01.2016 till 31.12.2016				
Przychody ogółem/ Total revenues	**432 854**	**119 982**	**317 353**	**870 189**
Sprzedaż na zewnątrz/ Sales outside	432 854	98 770	317 353	**848 977**
Sprzedaż do jednostek powiązanych/ Sales to related entities	-	21 212	-	**21 212**
Przychody ze sprzedaży segmentów geograficznych za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Sales revenues in geographical segments since 01.01.2015 till 31.12.2015				
Przychody ogółem/ Total revenues	**427 660**	**158 050**	**182 800**	**768 510**
Sprzedaż na zewnątrz/ Sales outside	427 660	126 533	182 729	**736 922**
Sprzedaż do jednostek powiązanych/ Sales to related entities	-	31 517	71	**31 588**

4. Informacje o zasadach przyjętych przy sporządzeniu raportu, w szczególności informacje o zmianach stosowanych zasad (polityki) rachunkowości

4.1. Zasady rachunkowości

Począwszy od 2005 roku zgodnie z obowiązkiem nałożonym przez nowelizację Ustawy o rachunkowości skonsolidowane sprawozdania finansowe grupy Apator są sporządzane według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Jednocześnie skorzystano z możliwości, jakie dała Ustawa o rachunkowości i walne zgromadzenia Spółki Apator S.A. oraz spółek wchodzących w skład grupy Apator podjęły uchwały, iż sprawozdania jednostek wchodzących w skład grupy będą sporządzane według MSSF/MSR (zarówno jednostkowe jak i skonsolidowane).

Sprawozdania finansowe (jednostkowe i skonsolidowane) na dzień 31 grudnia 2016 zostały sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF/MSR) oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, w polskich złotych, w związku z faktem, iż złoty polski jest podstawową walutą, w której denominowane są operacje gospodarcze grupy Apator.

Sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych wchodzących w skład grupy kapitałowej zostały przeliczone na walutę sprawozdawczą w oparciu o zasady wynikające z Międzynarodowego Standardu Rachunkowości Nr 21.

Sprawozdania finansowe zostały sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzania sprawozdań nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki grupy.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Sprawozdania finansowe zostały sporządzone zgodnie z konwencją kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny niektórych aktywów trwałych (nieruchomości inwestycyjne) i instrumentów finansowych (instrumenty pochodne), które wyceniane są według wartości godziwej. Szczegółowe zasady rachunkowości stosowane przez grupę Apator zostały zaprezentowane w skonsolidowanym raporcie RS 2015.

4.2. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej obejmuje dane jednostki dominującej Apator S.A. oraz jej spółek zależnych.

Jednostki powiązane stosują jednolite zasady rachunkowości obowiązujące w jednostce dominującej oraz jednolitą formę i zakres sprawozdań jednostkowych i skonsolidowanych, będących podstawą konsolidacji w grupie kapitałowej. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej sporządzane jest na dzień sprawozdawczy oraz za okres obrotowy, określony dla sprawozdania jednostkowego jednostki dominującej.

Na dzień nabycia aktywa i pasywa jednostki nabywanej są wyceniane według ich wartości godziwej. Nadwyżka ceny nabycia powyżej wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki ujmowana jest jako wartość firmy. W przypadku, gdy cena nabycia jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest jako zysk w rachunku zysków i strat okresu, w którym nastąpiło nabycie. Udziały niesprawujące kontroli są wykazywane w odpowiedniej proporcji wartości godziwej aktywów i kapitałów. Wyniki finansowe jednostek nabytych lub sprzedanych w ciągu roku są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu odpowiednio od momentu ich nabycia lub do dnia sprzedaży.

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania zastosowano metodę konsolidacji, polegającą na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdań, dokonaniu wyłączeń oraz innych korekt. Wyłączeniu podlegają:

- wyrażona w cenie nabycia wartość udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą jednostek zależnych;
- wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją;
- przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją;
- zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów podlegających konsolidacji;
- dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki objęte konsolidacją innym jednostkom objętym konsolidacją.

4.3. Dodatkowe informacje finansowe

4.3.1. Średnia ważona ilość akcji

Wartość księgowa na jedną akcję została obliczona poprzez podzielenie kapitałów własnych przez średnią ważoną ilość akcji, natomiast zysk na jedną akcję został obliczony poprzez podzielenie zysku netto z działalności kontynuowanej przez średnią ważoną ilość akcji.

4.3.2. Średnia ważona ilość akcji dla sprawozdania skonsolidowanego

Średnia ważona ilość akcji na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku wynosi 29.507.028 i uwzględnia akcje będące w posiadaniu jednostki zależnej.

4.3.3. Średnia ważona ilość akcji dla sprawozdania jednostkowego

Średnia ważona ilość akcji na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku wynosi 33.107.028 i jest równa liczbie akcji.

4.3.4. Kursy użyte do przeliczania wybranych danych finansowych

Pozycje aktywów i pasywów oraz pozycje rachunku przepływów pieniężnych – według średniego kursu obowiązującego na dzień sporządzania sprawozdania.

Pozycje rachunku zysków i strat – według kursu średniego EURO stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień miesiąca.

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	IV kwartały 2016/ IV Qs 2016	2015 rok	IV kwartały 2015/ IV Qs 2015
	Eur / PLN	Eur / PLN	Eur / PLN
Sprawozdanie z całkowitych dochodów/ Comprehensive income statement	4,3757	X	4,1848
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych/ Cash flow statement	4,4240	X	4,2615
Sprawozdanie z sytuacji finansowej/ Financial position statement	4,4240	4,2615	X

4.4. Informacja o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów

Aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz rezerwa na podatek dochodowy / *Deferred income tax assets and Income tax provision*

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Stan na początek okresu/ Status at the beginning of the period	Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji/ Net exchange differences translated from financial statement to currency presented	Uznanie (obciążenie) wyniku z tytułu zmiany stanu różnic przejściowych i straty podatkowej/ Charging the result due to the change in temporary differences and tax loss	Zwiększenie (zmniejszenie) kapitau własnego z tytułu zmiany stanu różnic przejściowych/ Increase (decrease) of equity due to the change of temporary differences	Stan na koniec okresu/ Status at the end of the period
Odroczony podatek dochodowy w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Deferred income tax since 01.01.2016 till 31.12.2016					
Aktywa z tytułu podatku odroczonego/ Deferred tax assets	**48 614**	**(1 916)**	**9 167**	**132**	**55 997**
Rezerwa na świadczenia na rzecz pracowników/ Provisions for employee benefits	2 401	1	147	(16)	2 533
Rezerwa na premie/ Provisions for bonuses	869	-	56	-	925
Rezerwa na marże przychodów/ Provisions for margins of revenues	-	-	191	-	191
Rezerwa na naprawy gwarancyjne/ Provisions for warranty repairs	728	3	425	-	1 156
Rezerwa na przyszłe koszty/ Provisions for future costs	533	-	366	-	899
Niewypłacone wynagrodzenia, składki ZUS/ Salaries and wages, insurance premiums unpaid	550	-	311	-	861
Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne/ Write downs of property, plant and equipment and intangibles	529	-	-	-	529
Odpisy aktualizujące zapasy/ Inventory write downs	951	2	(14)	-	939
Odpisy aktualizujące należności/ Receivables write downs	492	-	191	-	683
Wycena do wartości godziwej- instrumenty pochodne/ Valuation at fair value - derivatives	522	-	309	171	1 002
Wycena do wartości godziwej- instrumenty na stopę procentową/ Valuation at fair value - instruments at interest rate	31	-	(2)	(23)	6
Wycena do wartości godziwej- inne aktywa finansowe/ Valuation at fair value-other financial assets	1	-	-	-	1
Strata podatkowa/ Tax loss	20 813	(1 923)	726		19 616
Ulga podatkowa z tytułu działalności w SSE/ Tax relief due to operation in Pomeranian Special Economic Zone	17 614	-	4 561	-	22 175

Amortyzacja księgowa inna niż podatkowa/ Balance amortization apart to tax one	352	-	64	-	416
Transakcje wewnątrzgrupowe/ Internal transactions	1 197	-	1 050	-	2 247
Różnice z tytułu leasingu/ Differences due to finance lease contracts	51	-	48	-	99
Przejściowe różnice z tytułu kontraktów długoterminowych (umów o usługi wdrożeniowe)/ Temporary differences due to long-term contracts (construction contracts)	99	-	(39)	-	60
Inne koszty niepodatkowe w okresie, w tym:/ Other costs not taxed in the period, including	881	1	777	-	1 659
Rezerwy z tytułu podatku odroczonego/ Deferred income tax liabilities	**20 891**	**(134)**	**(1 613)**	**(15)**	**19 129**
Wycena do wartości godziwej- nieruchomości/ Valuation at fair value - property	20	-	(20)	-	-
Wycena do wartości godziwej- instrumenty pochodne/ Valuation at fair value - derivatives	438	-	58	(20)	476
Wycena do wartości godziwej- instrumenty na stopę procentową/ Valuation at fair value - instruments at interest rate	2	-	(2)	5	5
Wycena do wartości godziwej- inne aktywa finansowe/ Valuation at fair value-other financial assets	1 991	(297)	-	-	1 694
Amortyzacja księgowa inna niż podatkowa/ Balance amortization apart to tax one	13 105	163	299	-	13 567
Nadwyżka wartości nominalnej nad wartością księgową aportu/ Excess of nominal value over book value of apportionment	238	-	-	-	238
Różnice z tytułu leasingu/ Differences due to finance lease contracts	661	-	272	-	933
Przejściowe różnice z tytułu kontraktów długoterminowych (umów o usługi wdrożeniowe)/ Temporary differences due to long-term contracts (construction contracts)	4 404	-	(2 283)	-	2 121
Inne przychody niepodatkowe w okresie, w tym:/ Other revenues not taxed in the period, including	32	-	63	-	95
Razem/ Total	**X**	**(1 782)**	**10 780**	**147**	**X**
Aktywa z tytułu podatku odroczonego ogółem/ Deferred tax assets	**35 719**	**X**	**X**	**X**	**42 856**
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego ogółem/ Deferred income tax liabilities	**7 996**	**X**	**X**	**X**	**5 988**

Efektywna stopa podatkowa / Effective tax rate

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period	
	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
Zysk brutto/ Profit (loss) before tax:	**70 722**	**78 273**
Podatek dochodowy obliczony według obowiązujących stawek podatkowych/ Income tax calculated according to binding tax rates:	**13 060**	**15 258**
Korekty/ Adjustments	**(6 459)**	**174**
Podatek od przychodów zwolnionych z opodatkowania (różnice trwałe)/ Possible tax on tax free revenues (permanent differences)	(456)	(285)
Podatek od kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów (różnice trwałe)/ Tax from non deductible expenses (permanent differences)	2 557	906
Podatek od transakcji wewnątrzgrupowych (różnice trwałe)/ Tax on internal transactions in the group (permanent differences)	(95)	(158)
Podatek od pozycji nieujętych w wyniku finansowym okresu/ Tax on items not included in financial result of the period	(255)	(217)
Aktywo na podatek tytułu działalności w SSE/ Asset to be taxed due to operation in Pomeranian Special Economic Zone	(8 384)	-
Inne doliczenia do podatku/ Other deductions	136	66
Inne odliczenia podatkowe/ Other deductions	38	(138)
Podatek dochodowy wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów/ Income tax specified in comprehensive income statement	**6 601**	**15 432**
Efektywna stopa podatkowa/ Effective tax rate	**9,33%**	**19,72%**

Odpisy aktualizujące aktywa trwałe i obrotowe / *Write-downs of non-current & current assets*

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Stan na początek okresu/ Status at the beginning of the period	Zmiana z tytułu przejęcia/ wyłączenia jednostki/ Change due to take over/ exclusion of entity	Zmiana w okresie (wzrost "+", spadek "-")/ Change in the period (increase "+", decrease "-")	Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji/ Net exchange diffferences translated from financial statement to the currency presented	Stan na koniec okresu/ Status at the end of the period
Wartość firmy jednostek podporządkowanych/ Goodwill of subordinated entities	335	-	-	-	335
Rzeczowe aktywa trwałe/ Property,plant and equipment	2 786	-	-	-	2 786
Pozostałe aktywa finansowe/ Other financial assets	439	-	(1)	-	438
Zapasy/ Invetories	4 965	-	(99)	14	4 880
Należności/ Receivables	4 472	-	1 666	8	6 146
Razem/ Total	**12 997**	**-**	**1 566**	**22**	**14 585**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Rezerwy na zobowiązania / Provisions for liabilities

REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	ŚWIADCZENIA NA RZECZ PRACOWNIKÓW/ BENEFITS FOR EMPLOYEES			POZOSTAŁE REZERWY/ OTHER PROVISIONS				
WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	ODPRAWY EMERYTALNE, NAGRODY JUBILEUSZOWE (aktuariusz)/ Severance payments, jubilee awards (actuary)	PREMIE/ Bonuses	URLOPY/ Leaves	GWARANCJE/ Warranties	REZERWY Z TYT.UMÓW O NIEZAKOŃCZONE USŁUGI WDROŻENIOWE / Provisions in respect of uncompleted implementation services contracts	INNE/ Others	REZERWA NA NIEZREALIZOWANĄ MARŻĘ NA SPRZEDAŻY DO JEDNOSTKI STOWARZYSZONEJ/ Provision for unrealized margin on sales to associate	RAZEM/ TOTAL
Wartość rezerw na początek okresu/ Value of provisions at the beginning of the period	**9 273**	**5 040**	**4 763**	**3 829**	**544**	**307**	**48**	**23 804**
Zwiększenie- utworzenie rezerwy w ciężar bieżącego wyniku/ Provisions raised during the period	644	7 091	929	2 244	2 843	1 674	-	**15 425**
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot/ Provisions reversed during the period	-	-	-	-	-	-	(48)	**(48)**
Wykorzystanie rezerwy- rozliczenie z kosztami/ Provisions used during the period	(615)	(5 630)	(257)	(1 606)	-	(85)	-	**(8 193)**
Przeszacowanie rezerwy ujęte w pozostałych całkowitych dochodach/ Remeasurement of provision recognized in other comprehensive income	2	-	-	-	-	-	-	**2**
Różnice kursowe netto z przeliczenia sprawozdania finansowego na walutę prezentacji/ Net exchange differences arising on the conversion of the financial statements to presentation currency	-	7	7	15	-	-	-	**29**
Wartość rezerw na koniec okresu, w tym/ Value of provisions at the end of the period, including:	**9 304**	**6 508**	**5 442**	**4 482**	**3 387**	**1 896**	**-**	**31 019**
- rezerwy długoterminowe/ long term provisions	8 215	-	-	624	-	-	-	**8 839**
- rezerwy krótkoterminowe/ short term provisions	1 089	6 508	5 442	3 858	3 387	1 896	-	**22 180**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

5. Analiza tendencji rynkowych

5.1. Sytuacja makroekonomiczna w kraju w 2016 roku

Otoczenie gospodarcze, w jakim działa grupa Apator, stanowi istotny czynnik, który wpływa na jej działalność. W 2016 roku tempo wzrostu gospodarczego w Polsce było wolniejsze niż przed rokiem. Według wstępnego szacunku, produkt krajowy brutto w 2016 r. zwiększył się realnie o 2,8% w skali roku, co oznacza najniższą dynamikę wzrostu w ciągu ostatnich trzech lat. Wpływ na sytuację miał głównie spadek nakładów inwestycyjnych, na które złożyły się: mniejszy napływ środków unijnych na realizację inwestycji infrastrukturalnych oraz wstrzymywanie inwestycji samorządowych. Spadek inwestycji częściowo został skompensowany wzrostem konsumpcji prywatnej wspieranej dobrą koniunkturą na rynku pracy.

5.2. Opis makroekonomicznych perspektyw rozwoju linii biznesowych, w których działalność prowadzi grupa Apator

Segment pomiarowy - linia opomiarowania energii elektrycznej:

Według wstępnych danych GUS w 2016 roku, w porównaniu do roku 2015, odnotowano ponad 40% wzrost produkcji sprzedanej liczników energii elektrycznej. Głównym czynnikiem wzrostu była w dalszym ciągu wymiana komunalnych liczników energii z powodu upływającego okresu legalizacji.

W przypadku rynku smart meteringu w Polsce w 2016 roku pojawiały się jedynie pojedyncze zlecenia, głównie związane z dążeniem do efektywniejszego gospodarowania zużyciem energii oraz dostosowaniem infrastruktury do nowej jakościowej regulacji rynku obowiązującej od 2017 roku. Apator SA zrealizował między innymi system odczytu dla około 4000 liczników smart pracujących w systemie MoniTorus dla sieci rozproszonych placówek handlowych. Kontynuowano także dostawy liczników inteligentnych w ramach Smart City Wrocław dla Tauron Dystrybucja oraz realizowano dostawy liczników inteligentnych w ramach kontraktu z PKP Energetyka. Segment monitorowania zużycia energii z użyciem nowoczesnych modeli biznesowych SaaS jest perspektywiczny..

Projekt nowej rządowej strategii rozwoju zakłada wprowadzenie inteligentnych liczników do 2020 roku w rozdziale dotyczącym redukcji CO_2. W czerwcu 2016 r ukazało się Rozporządzenie Ministra Rozwoju w sprawie wymagań dla przyrządów pomiarowych (aktualizacja) jednak nie ma w nim szczegółowych wymagań dla liczników inteligentnych energii elektrycznej dla których wymagane będą znacznie bardziej zawansowane funkcjonalności.
W 2016 r. innowacyjne firmy sektora dystrybucji kontynuowały rozpoczęte programy wdrożeniowe. Należy zaznaczyć, że Urząd Regulacji Energetyki zawiesił stanowisko dotyczące finansowania infrastruktury AMI, kontynuowano natomiast działania zmierzające do wdrożenia nowego modelu regulacyjnego opartego o wskaźniki jakościowe energii. Komplet specyfikacji dla rynku polskiego będzie uwzględniał potrzeby rynku (zarówno Operatorów Systemów Dystrybucyjnych i odbiorców energii), jak i sugestie branży przemysłowej związanej ze Smart Gridem, idące w kierunku zastosowania najnowocześniejszych dostępnych otwartych technologii i zaoferowania wyrobu bezpiecznego w zakresie użytkowania, jak i zarządzania informacją pomiarową.

W trakcie konsultacji jest również projekt wymagań technicznych dla „smart meterów", opracowany przez członków Sekcji Inteligentne Sieci Energetyczne przy KIGEiT, który precyzuje i uszczegóławia stanowisko URE wypracowane w trakcie Warsztatów Rynku Energii. Izba zaproponowała, by tą branżową szczegółową propozycję „specyfikacji dla liczników smart" wykorzystać do dalszych prac legislacyjnych dotyczących wdrożenia Infrastruktury AMI. Uzyskanie

międzybranżowego konsensusu dotyczącego technicznych aspektów przyszłego standardu dla AMI w Polsce trzeba uznać za kolejny istotny krok ku zwiększaniu efektywności gospodarowania energią, implementacji założeń Inteligentnych Sieci Energetycznych i wypełnienia wymagań ustawy efektywnościowej 2006/32/WE, i załącznika I.2 do dyrektywy w sprawie energii elektrycznej 2009/72/WE, zobowiązujących także Polskę do wdrożenia 80% liczników inteligentnych do 2020 roku.

W trakcie 2016 r. odbywały się konsultacje dotyczące spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej łączności i telekomunikacji dla wszystkich sektorów publicznych w ramach Ogólnokrajowego Cyfrowego Systemu Łączności Radiowej (OCSŁR), między innymi dla energetyki. W konsultacjach wzięli udział przedstawiciele Apator SA i Apator Elkomtech SA.

Z kolei pod koniec 2016 r. NCBiR poinformował o uruchomieniu dwóch ważnych dla energetyki programów sektorowych. O dofinansowanie rzędu 50% będą mogły ubiegać się podmioty i konsorcja działające dla sektora inteligentnych sieci energetycznych. Pierwszy z tych programów, którego liderem jest KIEGEiT i Politechnika Warszawska o nazwie IUSER wspierał będzie rozwój innowacyjnych technologii „smart" dla przemysłu i odbiorców końcowych. Kolejny o nazwie InnoPBSE, którego liderem jest Polski Komitet Energii Elektrycznej wesprze rozwój nowoczesnych technologii sprzyjających uelastycznieniu i unowocześnieniu sieci energetycznej. Pierwszy etap obydwu programów sektorowych będzie miał łączną wartość 275 mln zł i może nadać istotny impuls dla rozwoju sektora produkcji i usług działających na rzecz energetyki.

Smart Metering w Europie, chociaż jest sukcesywnie wdrażany, doświadcza opóźnień związanych głównie z brakiem standaryzacji technicznej i ostrożnym podejściem utilities do nowych, ale zamkniętych dla wąskiej grupy dostawców technologii (vendor lock). Prawdopodobnie cele związane z dyrektywą efektywnościową (80% liczników smart do 2020 r.) nie zostaną w niektórych krajach EU zrealizowane w pełni.

Apator SA aktywnie uczestniczy w wielu konsultacjach dotyczących perspektyw rozwoju idei smart grids i smart metering w Polsce, jak również obserwuje działania podejmowane w tym celu na szczeblu europejskim. Organizacjami działającymi na rzecz wsparcia procesów badawczych i rozwojowych dotyczących wdrożeń sieci smart grids w Polsce są: Konsorcjum Smart Power Grids Polska oraz Sekcja Inteligentne Sieci Energetyczne przy Krajowej Izbie Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji. W Polsce planowane jest wsparcie dla rozwoju motoryzacji elektrycznej i magazynowania energii co powinno dać impuls do inwestycji w uelastycznienie i automatyzację sieci energetycznej.

Główną barierą dla rozwoju technologii smart metering w Europie jest brak standaryzacji. W celu wyeliminowania tej przeszkody działania podejmują organizacje, które mają na celu kształtowanie europejskich standardów w tym zakresie. Apator SA jest członkiem następujących organizacji:

- ESMIG (European Smart Metering Industry Group),
- G3-PLC Alliance,
- PRIME Alliance.

Antycypując ryzyka opóźnień oraz biorąc pod uwagę, że nadal dynamicznie wzrasta segment tradycyjnych liczników energii elektrycznej, Apator dostarcza istotne volumeny komunalnych liczników, ale jest również przygotowany do dostarczania liczników smart. Dzięki temu opóźnienia w szerokim wdrożeniu smart meteringu nie wpływają negatywnie na kondycję biznesu pomiarów energii.

Segment pomiarowy - linia opomiarowania gazu:

W 2016 r. zanotowano ponad 23% wzrost produkcji sprzedanej gazomierzy w stosunku do analogicznego okresu w 2015 r. (GUS). Dla linii opomiarowania gazu rynek polski, na którym grupa Apator posiada ugruntowaną pozycję, jest

ważnym rynkiem zbytu.

Rynek gazomierzy od roku 2006 znajduje się w fazie transformacji. Stopniowo odchodzi się od tradycyjnych gazomierzy mechanicznych na rzecz inteligentnego opomiarowania gazu. W krajach Unii Europejskiej coraz bardziej daje się zaobserwować rosnące zainteresowanie gazomierzami inteligentnymi. Pierwszym rynkiem w Europie, w którym regulator narzucił zastosowanie gazomierzy inteligentnych zamiast tradycyjnych, była Holandia. W kolejnych latach do tego trendu dołączyły Francja i Wielka Brytania. Pojawienie się gazomierzy inteligentnych spowodowało spadek popytu na gazomierze tradycyjne. Najsilniej trend ten był widoczny we Włoszech, gdzie spowodował wojnę cenową i znaczący spadek cen. W pozostałych krajach trwają badania i prace nad regulacjami prawnymi umożliwiającymi zastosowanie gazomierzy inteligentnych. Obecnie prym wiodą gazomierze miechowe wyposażone w liczydła elektroniczne, ale coraz silniej zauważalny jest trend wdrażania gazomierzy statycznych.

W ostatnim okresie pojawiły się pierwsze duże przetargi łączone na inteligentne gazomierze i liczniki energii elektrycznej. Oznacza to, że w najbliższym okresie zapotrzebowanie na gazomierze inteligentne w Europie zdecydowanie wzrośnie. W 2016 r. grupa Apator prowadziła zintensyfikowane prace przy udziale i realizacji tych przetargów, czego pozytywnym efektem jest są prowadzone obecnie przez Apator Metrix oraz GWi dostawy gazomierzy inteligentnych na rynek holenderski w latach 2016 – 2020. Dostawy odbywają się w ramach umów podpisanych z Landis+Gyr AG oraz Flonidan A/S w wyniku przetargu ogłoszonego przez Liander NV. Ponadto Apator Metrix, przy współpracy z partnerami, od dwóch lat dostarcza znaczne ilości gazomierzy inteligentnych na rynek brytyjski.

Również na rynku krajowym coraz częściej pojawiają się projekty wdrożenia inteligentnego pomiaru gazu. Obecnie są to pojedyncze, nieduże zamówienia, co wynika z ciągłej restrukturyzacji i zmian w branży.

Segment pomiarowy - linia opomiarowania wody i ciepła:

Zgodnie z danymi GUS produkcja sprzedana wodomierzy w Polsce w 2016 roku wzrosła o około 1,5% w stosunku do tego samego okresu 2015 roku. W Polsce około 40% instalowanych nowych wodomierzy to urządzenia inteligentne (smart), wyposażone w moduł komunikacyjny do zdalnego odczytu.

W poprzednich latach istotnym rynkiem dla linii opomiarowania wody i ciepła była Rosja, jednak zamówienia z tego kraju znacząco spadły, ze względu na sytuację polityczną, która wpływa na finanse (m.in. na kurs rubla), powoduje zamrożenie inwestycji budowlanych oraz silną presję cenową. Spadek sprzedaży do Rosji jest rekompensowany sprzedażą na inne rynki, szczególnie w Europie Zachodniej. Poza Europą zwiększony popyt jest spodziewany ze strony krajów afrykańskich, które mają coraz szerszy dostęp do programów pomocowych między innymi z UE i Banku Światowego, przeznaczonych na poszerzenie dostępu do wody pitnej.

Rynek na usługi opomiarowania wody w Europie i na świecie rośnie, potrzebne są jednak coraz to dokładniejsze metody pomiaru, co pozytywnie rokuje wodomierzom ultradźwiękowym. W 2016 r. spółka Apator Powogaz kontynuowała działania zmierzające do uzupełnienia portfela produktowego zarówno w zakresie nowych technologii pomiarowych (ultradźwiękowe), jak i technologii komunikacyjnych. Przejęcie w II kwartale 2015 r. duńskiej firmy Miitors ApS. pozwoliło na uruchomienie produkcji własnych wodomierzy i przetworników ultradźwiękowych o doskonałych parametrach metrologicznych. Statyczna technologia ultradźwiękowa "otworzy drzwi" do wysokorozwiniętych rynków, a także pozwoli zwiększyć udział rynkowy wśród najbardziej wymagających klientów, do których należą przedsiębiorstwa wodociągowe, przedsiębiorstwa dystrybucji ciepła oraz przemysł. Statyczne technologie pomiarowe, takie jak ultradźwiękowy pomiar przepływu są dokładniejsze, przyrządy pomiarowe na nich oparte są trwalsze i mniej podatne na uszkodzenia (brak części ruchomych), są łatwiejsze i tańsze w utrzymaniu i łatwiej zintegrować je z modułami komunikacyjnymi w celu budowy zautomatyzowanych sieci dostaw wody i ciepła.

Zgodnie ze strategią linii opomiarowania wody i ciepła, w okresie 2016 roku kontynuowano działania integracyjne dotyczące pozyskanej firmy technologicznej Fellows s.c. posiadającej m.in. indukcyjne moduły radiowe, zaawansowane systemy odczytu GSM oraz technologię komunikacyjną „mesh", a także działania dotyczące firmy iMeters sp. z o.o., która posiada technologię meshową. Nowoczesne technologie radiowe udostępniające kanał komunikacyjny dla tzw. internetu rzeczy (M2M), otwierają możliwości zdalnego odczytu, monitoringu i diagnostyki całych instalacji i systemów dostarczających wszystkie media (woda, ciepło, prąd, gaz).

Sektor ciepłowniczy zarówno w Polsce, jak i w Europie, charakteryzuje się niską dynamiką wzrostu (0-2% rocznie, a w niektórych latach nawet ujemną) i bazuje głównie na wymianach legalizacyjnych urządzeń. Rozpoczęty program likwidacji niskich emisji w wielu dużych miastach polskich przekłada się na długoterminowy przewidywany wzrost inwestycji w sektorze ciepłowniczym i przewidywany w dłuższym terminie wzrost zamówień. Wzrost ten generowany będzie przez wzrost liczby nowych przyłączeń do sieci jak i prowadzoną już modernizację i automatyzację. Na rynek usług opomiarowania ciepła pozytywnie wpływa wzrost świadomości wśród użytkowników, jak również zmiany legislacyjne np. ostatnio wprowadzone nowe obowiązkowe opomiarowanie ciepła we Francji, a w poprzednim roku w Czechach.

W związku z likwidacją niskich emisji w miastach (emisji komunikacyjnej, emisji pyłów i szkodliwych gazów pochodzących z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych) perspektywy dla rozwoju tego sektora polepszają się. Większe miasta w Polsce jak Warszawa, Łódź, Katowice czy Poznań prowadzą inwestycje w „inteligentne sieci ciepłownicze" (np. Warszawa zakończyła program wymiany węzłów ciepłowniczych), co generuje dodatkowy popyt na technologie „inteligentne", w tym ciepłomierze z komunikacją. Ważną dźwignią wzrostu dla ciepłownictwa i segmentu ciepłomierzy stają się obecnie programy ograniczania niskiej emisji w dużych miastach, ponieważ w ich wyniku część odbiorców dysponujących piecami węglowymi przyłącza się do sieci ciepłowniczej. W czerwcu 2016 roku utworzony został klaster energetyczny „Zielone Podhale" – związek ponad 30 podhalańskich gmin pod przewodnictwem AGH Kraków, którego celem będzie między innymi ograniczenie niskich emisji przy użyciu nowoczesnych technologii. Grupa Apator zgłosiła swoje zainteresowanie przystąpieniem do tej inicjatywy.

W ostatnich miesiącach dyskutowano w Komisji Europejskiej na temat możliwości uruchomienia dużych programów zwiększających efektywność energetyczną, opierających się na nowych inwestycjach w infrastrukturę centralnych dystrybucyjnych sieci miejskich ciepła i chłodu, które w wielu krajach Europy Zachodniej (oprócz Niemiec i Skandynawii) są słabo rozwinięte. Polska przymierza się także do pełnej implementacji Transpozycji Dyrektywy o Efektywności Energetycznej, w której wspierane jest pojęcie indywidualnego opomiarowania i rozliczania kosztów zużycia ciepła. Komisja Europejska szacuje oszczędności z tytułu indywidualnego opomiarowania i rozliczania (np. podzielniki kosztów zużycia ciepła) na 15 do 30%. Segment opomiarowania i rozliczania kosztów ciepła w Polsce odbudowywał w 2016 r. marże po okresie zintensyfikowanej wojny cenowej w latach poprzednich. Stwarza to dobry klimat dla wzrostu sprzedaży zarówno ciepłomierzy, jak i podzielników kosztów w dłuższym terminie.

Segment automatyzacji pracy sieci – linia ICT:

Pojęcie ICT w energetyce jest szerokie i obejmuje różnego rodzaju aplikacje od zarządzania biznesem energetycznym do aplikacji związanych z techniczną kontrolą operacji sieciowych. Polskie firmy energetyczne inwestują nie tylko w obszarach związanych z tradycyjnymi aplikacjami, takimi jak billing czy ERP, ale także w obszarach obrotu, dystrybucji, zarządzania majątkiem sieciowym.

W grupie Apator linia ICT obejmuje usługi paszportyzacji oraz systemy informatyczne do zarządzania majątkiem sieciowym (Asset Management Systems). Obszar ten stanowi działalność spółki Apator Rector. Aplikacje i usługi związane z zarządzaniem majątkiem sieciowym i paszportyzacją zostały wdrożone u części Operatorów Sieci Dystrybucyjnych. Przychody w tym segmencie w kolejnych latach oprócz pozyskiwania nowych zamówień w dużym

stopniu związane będą również z aktualizacją danych i unowocześnieniem wdrożonych już systemów do klasy DMS oraz usługami utrzymania i serwisu.

W 2016 r. ze względu na zmianę preferencji inwestycyjnych OSD, zmniejszone zostały budżety na obszar IT. Ponadto nastąpił wyraźny spadek zamówień w sektorze publicznym, szacowany na ponad 6% rok do roku. Łącznie w sektorze publicznym i prywatnym inwestycje spadły o ponad 5,5%. W samym sektorze IT spadek ten był jeszcze głębszy (wyniósł ponad 38%) i przełożył się on na spadek nowych zamówień w branży energetycznej. Tak duży spadek popytu na polskim rynku związany jest częściowo z opóźnieniami w ogłaszaniu infrastrukturalnych przetargów publicznych, co jest spowodowane problemami z uruchomieniem nowej puli unijnych funduszy na informatyzację i cyfryzację. Wpływ na sytuację miało między innymi niedostosowanie się Polski do nowych regulacji unijnych dotyczących przetargów publicznych. Negatywnym czynnikiem w obliczu mniejszej liczby przetargów jest także postępująca erozja cenowa.

W 2015 i 2016 r. prowadzone były konsultacje techniczne i przetargi w branży ICT dla energetyki dotyczące tematyki: HES (Head End System), aplikacji rejestrującej źródła odnawialne, aplikacji porządkującej wymianę danych dotyczących rynku detalicznego energii w standardzie EbIX (PTPiREE) oraz przetarg na dostawę internetowej platformy aukcyjnej umożliwiającej przeprowadzanie aukcji na sprzedaż energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach OZE (URE).

Najbardziej innowacyjni Operatorzy Sieci Dystrybucyjnych ogłosili oficjalne plany rozwoju "inteligentnych technologii sieciowych" obejmujące rozwój różnych funkcjonalności, m. in. realizowanych przez produkty grupy Apator, takie jak:

- automatyczna lokalizacja zwarć i przywracanie zasilania (FDIR),
- zarządzanie włączeniami prądu (OMS),
- zdalne sterowanie aparaturą łączeniową,
- zarządzanie przepływem mocy w sieci, oparte na rzeczywistej topologii sieci (NMS), powiązane z kojarzeniem tych informacji z danymi dotyczącymi majątku sieciowego (AMS) i danymi lokalizacji geograficznej (GIS),
- kompleksowe usługi dla prosumentów.

Kontynuowano bezpośrednie inwestycje w segmentach Smart Home i Smart Grids (np. Energa - Inteligentny Toruń, Inteligentna Gdynia, Tauron - Smart City Wrocław, Tauron Foltowoltaika). Ministerstwo Energii ogłosiło plan budowania klastrów energetycznych, będących jednym z narzędzi realizacji polityki energetycznej i efektywnego gospodarowania energią.

Segment automatyzacji pracy sieci – linia sterowania i nadzoru:

W ciągu najbliższych pięciu lat, wydatki na infrastrukturę energetyczną największych operatorów sieci dystrybucyjnych wraz z PSE, zostały zaplanowane na wysokim poziomie - 42 mld zł. Ministerstwo Gospodarki przyjęło dokument Lista Projektów Strategicznych (Project pipeline) dla infrastruktury energetycznej, który uwzględnia dofinansowanie tych projektów ze środków UE.

W marcu 2016 r. weszła w życie Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE w sprawie udzielania zamówień publicznych działającej w sektorach gospodarki wodnej i energetyki uchylając jednocześnie dyrektywę 2014/17/WE. Dyrektywa ta, nazywana sektorową, wprowadza między innymi Jednolity Europejski Dokument Zamówienia (JEDZ), zmniejsza obowiązki dokumentacyjne przy przystępowaniu do przetargów (odkładając w czasie szczegółową dokumentację), wprowadza także wymianę dokumentacji wyłącznie w postaci elektronicznej pomiędzy zamawiającymi, a uczestnikami postępowania. Przepisy dyrektywy weszły w życie 28 kwietnia 2016 r., a w czerwcu znowelizowano polską Ustawę Prawo Zamówień Publicznych. Zmiany dotyczyły uproszczenia i skrócenia postępowań przetargowych, zwiększeniu znaczenia negocjacji oraz możliwości definiowania tylko wymagań funkcjonalnych lub szczegółowych wymagań technicznych w Specyfikacjach Zamówienia. Nowelizacja Prawa Zamówień Publicznych

spowodowała, że łączna liczba przetargów publicznych ogłoszonych w 2016 r. spadła w pierwszych miesiącach 2016 r. o 1/5, ponieważ podmioty sektora publicznego nie zdążyły się dostosować.

Spadek ten związany był również z okresem przejściowym, wynikającym z wymiany kluczowej kadry menedżerskiej oraz kadry na stanowiskach operacyjnych i technicznych w spółkach Skarbu Państwa oraz z ograniczeniem budżetu OSD, zwłaszcza w obszarach IT, wynikający z wyjątkowo napiętym tegorocznym budżetem wydatków rządowych. Konsekwencją, w obliczu mniejszej liczby przetargów, jest także większa konkurencja i postępująca erozja cenowa, podobna w przypadku sytuacji w linii ICT.

Centralizacja systemów nadzoru i sterowania, które obecnie są rozproszone w rejonach dystrybucji, jest jednym z ważniejszych zadań postawionych przed firmami energetycznymi i stwarza perspektywy rozwoju dla tej linii.

Silny impuls rozwoju rynku, w kilku następnych latach, da także zmiana modelu rozliczania uzasadnionych kosztów inwestycji sieciowych, której wprowadzenie przewidziane jest przez Urząd Regulacji Energetyki już w 2017 roku. Nowa metoda rozliczania części tzw. przychodu regulowanego przedsiębiorstw sieciowych, będzie bazowała na bezpośredniej ocenie wskaźników jakościowych dostarczanej energii elektrycznej dla końcowych odbiorców. Wskaźniki te nie były do tej pory szczegółowo monitorowane. Zaistniała więc potrzeba zainstalowania odpowiednich urządzeń technicznych (liczniki energii w stacjach zasilających, rejestratory jakości energii i systemy klasy HES/MDM oraz SCADA do pozyskiwania i analizy danych pomiarowych). Pierwsze przetargi na tego typu urządzenia pojawiły się pod koniec 2014, w 2015 i połowie 2016 roku. Oferta grupy Apator jest obecnie rozwijana w celu opracowania rozwiązań dopasowywanych do potrzeb tego nowo tworzącego się rynku urządzeń i systemów dla inteligentnych sieci elektroenergetycznych. Projekty prowadzone w segmencie automatyzacji sieci obejmują przede wszystkim:

- przygotowanie do wdrożenia standardu wymagań bezpieczeństwa teleinformatycznego dla obiektów stacji elektroenergetycznych (zgodnie z wymagania klienta),
- wdrożenia systemu obejmującego centralny moduł zarządzania awariami - pilotażowy projekt łączący funkcjonalność zarządzania majątkiem sieciowym z systemem nadzoru SCADA poszerzonym aż do poziomu niskich napięć (pilotaż Smart Grid),
- rozwój i wdrożenie najnowszej wersji systemu WindEx (CIM),
- budowę synergii i interfejsów technicznych pomiędzy systemami zarządzania majątkiem sieciowym (Apator Rector) i systemami zdalnego nadzoru SCADA (Apator Elkomtech),
- nowe wdrożenia aplikacji do zautomatyzowanego zarządzania awariami oraz aplikacji cyfrowych ułatwiających pracę ekip naprawczych w terenie i dyspozytorów ruchu (wpływ na skrócenie czasu przerw w dostawach energii).

W planach grupy Apator jest także rozwój systemów, aplikacji i urządzeń zgodnych z potrzebami polskich dystrybutorów energii elektrycznej w tym, między innymi:

- aplikacji do prognozowania, grafikowania, bilansowania energii, pozwalających na prognozowanie zapotrzebowania na energię, ułatwiające planowanie wytwarzania energii przez wytwórców i w dalszej kolejności prosumentów, kontrola realizacji dostaw energii, a także rozwój technologii automatycznego samodzielnego przywracania zasilania po awarii (w pewnym możliwym do realizacji zakresie); zastosowanie otwartych interfejsów i protokołów do systemów innych producentów,
- rozwój aplikacji mobilnych dla ekip technicznych energetyki ułatwiających i przyśpieszających usuwanie awarii (w tym wykorzystujących nawigację GPS do lokalizacji zasobów sieciowych, dostęp do map sieci przez Google Maps, zastosowanie tabletów przez ekipy terenowe z uwzględnieniem bezpieczeństwa danych),
- zaprojektowanie i przygotowanie systemu SCADA kolejnej generacji, współpracującej z systemami klasy DMS.

Integracja olbrzymiej liczby danych pochodzących z systemów inteligentnego opomiarowania z informacjami o sieci i kliencie stanowi ogromny potencjał do rozwoju systemów analitycznych w energetyce. Budowa interfejsów pomiędzy SCADA, MDM, AMS i innymi systemami biznesowymi OSD (integracja systemów technicznych z biznesowymi – IT/OT) stwarza duży impuls rozwojowy.

Spodziewany jest dalszy wzrost ilości instalacji prosumenckich. Rosnąca liczba instalacji OZE wymagać będzie inwestycji w zwiększenie elastyczności pracy sieci. Systemy sterowania i nadzoru klasy SCADA oraz inteligentne elektroniczne urządzenia z nimi współpracujące staną się niezbędne do zapanowania nad coraz liczniejszymi, niestabilnie pracującymi źródłami energii odnawialnej. Co więcej, pełna kontrola nad przepływem energii będzie musiała być uzyskana nie tylko na poziomie najwyższych i wysokich napięć, ale także w miejscach, w których będą przyłączane nowe, niestabilnie pracujące źródła energii odnawialnej OZE, czyli na poziomach średnich i niskich napięć. Inteligentne urządzenia elektroniczne (IED) i zabezpieczenia cyfrowe współpracujące z systemami zdalnego sterowania i nadzoru sieci elektroenergetycznej (SCADA), których producentem jest między innymi Apator Elkomtech, staną się koniecznym, standardowym narzędziem technicznym umożliwiającym niezakłóconą pracę sieci.

Segment automatyzacji pracy sieci - linia łączeniowa:

Na kształtowanie się wielkości sprzedaży aparatury łączeniowej znaczący wpływ ma stan branży budowlanej, a w szczególności liczba wydanych pozwoleń na budowę. Popyt na rozłączniki i łączniki, które stosowane są w przyłączach elektrycznych, podstacjach oraz rozdzielniach kreowany jest w znacznym stopniu przez liczbę oddawanych do użytku budynków i mieszkań oraz popyt zgłaszany przez firmy elektroinstalacyjne.

Liczba wydanych pozwoleń na budowę w 2016 roku wzrosła o około 12% r/r. Liczba oddanych mieszkań wzrosła o 10% względem 2015 roku, natomiast produkcja budowlano-montażowa w tym okresie wyraźnie spadła - o prawie 12%. Spadek ten tylko w nieznacznym stopniu przełożył się na zamówienia aparatury łączeniowej i nie spowodował zagrożeń dla realizacji planu do końca 2016 roku.

Kluczową grupę odbiorców dla linii aparatury łączeniowej stanowią przedsiębiorstwa elektromontażowe i elektroinstalacyjne, prowadzące działalność integratorską w zakresie budowy sieci oraz złożonych urządzeń elektroenergetycznych takich jak podstacje czy rozdzielnice. Zasadniczą rolę w kształtowaniu wyników tego sektora mają inwestycje infrastrukturalne, takie jak nowe i modernizowane obiekty przemysłowe, budynki użyteczności publicznej, stadiony, osiedla mieszkaniowe, główne punkty zasilania (GPZ), nowe i modernizowane sieci elektroenergetyczne, budynki biurowe, obiekty targowe, hotele. Do największych firm działających na rynku integratorów (firmy elektroinstalacyjne i elektrobudowy) zaliczane są duże giełdowe przedsiębiorstwa, z którymi Apator SA współpracuje od wielu lat (np. ZPUE, Elektromontaże i inne).

Kolejną znaczącą grupą nabywców aparatury łączeniowej są duże hurtownie elektryczne, m.in. sieć hurtowni Elektro Omega, zrzeszająca ponad 30 członków.

Coraz częstszą praktyką rynkową jest konsolidacja zakupów dokonywanych przez hurtownie, która polega na tworzeniu grup zakupowych współpracujących ze sobą w zakresie wspólnego prowadzenia negocjacji z dostawcami towarów i usług.

Przy Krajowej Izbie Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji (KIGEiT) powstała nowa Sekcja Producentów Aparatury Elektrycznej (SPAE). Sekcję powołano w odpowiedzi na problemy, z jakimi spotykają się firmy. Głównie chodzi o obecność na rynku detalicznym, hurtowym, internetowym oraz projektowym aparatów z zakresu: ochrony przeciwporażeniowej, ochrony przepięciowej oraz aparatury zabezpieczającej, kontrolnej i sterującej, które nie spełniają wymogów technicznych i deklarowanych parametrów definiujących. Dochodzi więc do wypierania z rynku produktów bezpiecznych i pełnowartościowych poprzez nieuczciwą konkurencję.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

W linii aparatury łączeniowej, Apator SA dokonał istotnego postępu w zakresie rozwoju nowych aparatów listwowych i kasetowych (rozłączniki) wyposażając je w moduły do zdalnej komunikacji oraz integrując dane dotyczące kontroli stanu tych aparatów z systemem nadzoru oferowanym przez Apator Elkomtech SA. Rozpoczęła się promocja nowej rozdzielnicy inteligentnej stacji Sn/nn, która jest kolejnym krokiem w kierunku zwiększenia stopnia obserwowalności sieci i jej automatyzacji. Ten nowy produkt opatrzony nową marką „4Grid view", w sposób synergiczny wykorzystuje ofertę pomiarową, łączeniową oraz ICT grupy Apator w celu zaoferowania sektorowi energetycznemu wartości dodanej, która związana jest z uelastycznieniem zarządzania siecią i informatyzacją zasobów sieciowych oraz wsparciem dla niezawodności pracy sieci i polepszeniem jakości dostaw energii (np. zmniejszeniem współczynników SAIDI i SAIFI).

Działalność niezaliczana do podstawowej (pozostała) - linia aparatury górniczej:

Największym problemem, z jakim zmaga się polskie górnictwo, jest rosnący import taniego węgla ze wschodu i spadająca efektywność wydobycia: spadające ceny na rynkach światowych oraz rosnące koszty wydobycia w państwowych podmiotach sektora. W 2016 odnotowano 5,2% spadek sprzedaży w sektorze górnictwa i wydobycia. Spadek przychodów przełożył się na słaby wynik finansowy branży i brak płynności finansowej kopalń, który rzutował na malejące zamówienia maszyn górniczych.

Na początku 2015 roku podpisano porozumienie rządowe dotyczące restrukturyzacji kopalń, które zakłada w przyszłości między innymi konsolidację kopalń z sektorem dystrybucji energii elektrycznej i wzrost siły rynkowej sektora energetycznego względem dostawców technologii i urządzeń dla górnictwa.

W kwietniu 2016 r. powołano Polską Grupę Górniczą (PGG). Inwestorzy (Banki i Energetyka) dokapitalizują nową firmę obejmującą 11 kopalń kwotą ponad 3,4 mld zł. Spodziewana jest poprawa sytuacji w sektorze górniczym, przy jednoczesnym ryzyku przekierowania inwestycji w sektorze dystrybucji energii elektrycznej na sektor wydobywczy.

Powołanie PGG ma w założeniach pomóc w rozwijaniu sektora węglowego i utrzymaniu miejsc wydobycia oraz miejsc pracy. Trzeba jednak podkreślić, że gospodarka światowa powoli „odchodzi od węgla" promując mniej szkodliwe dla środowiska technologie OZE, co może ograniczyć ewentualne możliwości eksportowe polskich kopalń, a także firm dostarczających produkty na rzecz sektora. Polskim sektorem górniczym interesują się inwestorzy z Azji i Australii.

Działalność niezaliczana do podstawowej (pozostała) - linia aparatury sterowniczej:

Linia obejmuje automatykę przemysłową (napędy i aplikacje) oraz aparaturę rozdzielczą dla przemysłu. Rynek w Polsce w tym obszarze charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem i bardzo wysoką konkurencją, a popyt determinowany jest produkcją przemysłową (4,2% wzrost w 2016 r. wg GUS). Sytuacja w obszarach inwestycyjnych przemysłu w istotny sposób oddziałuje na wyniki spółki, szczególnie, że jej działalność opiera się w dużej mierze na przemyśle ciężkim obejmującym wykonywanie prac modernizacyjnych dla branży górniczej i w hutnictwie. W związku z tym, ze względu na trudną sytuację w tych branżach i zastoju na rynku wydobywczym, planowane modernizacje i inwestycje przesuwane są na kolejne okresy.

6. Wyniki finansowe

6.1. Realizacja prognozy skonsolidowanych wyników finansowych

Skorygowana prognoza skonsolidowanych wyników finansowych została zrealizowana i przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Prognoza na rok 2016	Realizacja prognozy	Zaawansowanie
Skonsolidowane przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	850 000	870 189	102,4%
Skonsolidowany zysk netto	62 000	64 121	103,4%

Do najważniejszych czynników pozytywnie wpływających na wyniki finansowe grupy Apator w 2016 roku należą:

- dobre wyniki uzyskane w liniach opomiarowania energii elektrycznej, opomiarowania gazu oraz aparatury łączeniowej,
- wzrost poziomu eksportu,
- dodatni wpływ kursu walut na poziom EBITDA (pozytywny wpływ na poziom przychodów denominowanych w walutach zdecydowanie przewyższył negatywny wpływ walut na poziom kosztów),
- istotny wzrost wyników jednostkowych Apator S.A. i dalsze dobre perspektywy rozwojowe spółki, które umożliwiły zwiększenie aktywa na podatek odroczony z tytułu ulgi strefowej w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej o 8,4 mln zł do poziomu 22,2 mln zł.

Czynniki ujemnie wpływające na wyniki finansowe grupy Apator to:

- strata poniesiona przez spółkę Apator Rector Sp. z o.o. spowodowana:
  - ujemnymi wynikami ponoszonymi w 2016 r. na bieżącej działalności, z uwagi na koszty związane z realizacją opóźnionych kontraktów długoterminowych,
  - oszacowaniem w III kwartale 2016 r. przyszłych kosztów i innych obciążeń z tytułu kontraktów długoterminowych, które będą ponoszone do zakończenia tych kontraktów i wprowadzenie z tego tytułu korekt w sprawozdaniu finansowym,

  W konsekwencji strata netto Apator Rector w 2016 r. wyniosła 19,7 mln zł.

  Według najlepszej wiedzy Zarządu korekty dokonane w 2016 r. powinny wyeliminować negatywny wpływ kontraktów na przyszłe wyniki grupy Apator.
- pogoszenie wyników w linii systemów sterowania i nadzoru wynikająca z osłabienia koniunktury i spadku zamówień w obszarze IT realizowanych przez operatorów systemu dystrybucyjnego.

6.2. Analiza sprzedaży

Przychody ze sprzedaży grupy Apator ukształtowały się po czterech kwartałach 2016 r. na poziomie 870 189 tys. zł i w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. były wyższe o 101 679 tys. zł (o 13,2%).

Poniższa tabela przedstawia strukturę sprzedaży grupy Apator według segmentów z podziałem na kraj i eksport:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016 r. (tys. zł)	Wykonanie 2015 r. (tys. zł)	Zmiana r/r (tys. zł)	Dynamika (%)
Przychody ze sprzedaży ogółem	**870 189**	**768 510**	**101 679**	**113,2%**
kraj	***432 854***	***427 660***	***5 194***	***101,2%***
eksport	***437 335***	***340 850***	***96 485***	***128,3%***
udział eksportu ogółem w przychodach ogółem	***50,3%***	***44,4%***		
Segment pomiarowy	**678 655**	**557 077**	**121 579**	**121,8%**
Kraj	*275 956*	*245 890*	*30 066*	*112,2%*
Eksport	*402 699*	*311 187*	*91 512*	*129,4%*
udział eksportu pomiarowej w przychodach ogółem	*46,3%*	*40,5%*		
Segment automatyzacji pracy sieci	**139 940**	**148 744**	**-8 804**	**94,1%**
Kraj	*105 864*	*120 597*	*-14 733*	*87,8%*
eksport	*34 075*	*28 147*	*5 928*	*121,1%*
udział eksportu automatyzacji pracy sieci w przychodach ogółem	*3,9%*	*3,7%*		
Segment non-core	**51 594**	**62 690**	**-11 096**	**82,3%**
Kraj	*51 034*	*61 425*	*-10 391*	*83,1%*
eksport	*560*	*1 516*	*-956*	*37,0%*
udział eksportu pozostałej sprzedaży w przychodach ogółem	*0,1%*	*0,2%*		

Analiza sprzedaży według segmentów

W odniesieniu do struktury produktowej, największy przyrost nastąpił w segmencie pomiarowym i w konsekwencji udział tego segmentu w sprzedaży ogółem wzrósł z 72% do 78% r/r.

Zmiany w sprzedaży poszczególnych segmentów ukształtowały się następująco:

- segment pomiarowy – wzrost (o 22% r/r) wynikający głównie z wysokiej dynamiki sprzedaży w linii opomiarowania gazu (35% r/r) oraz energii elektrycznej (32% r/r), przy utrzymaniu bardzo dobrych wyników w linii woda i ciepło,
- segment automatyzacji sieci – spadek (o 6% r/r) spowodowany przez Apator Rector oraz niższe przychody linii systemy sterowania i nadzoru (Apator Elkomtech), częściowo skompensowany dynamicznym wzrostem linii łączeniowej,
- segment pozostały (non-core) – spadek (o 18% r/r) spowodowany niższą sprzedażą w obszarze aparatury górniczej (w związku z trudną sytuacją w sektorze górniczym) i sterowniczej.

Analiza sprzedaży na rynku krajowym

Sprzedaż na rynku krajowym utrzymała się na poziomie 2015 r., dzięki bardzo dobrym wynikom w linii opomiarowania energii elektrycznej, które zrekompensowały spadek sprzedaży:

- w linii sterowania i nadzoru (presja cenowa oraz wzrost konkurencji),
- w liniach non-core,
- w linii ICT (Apator Rector).

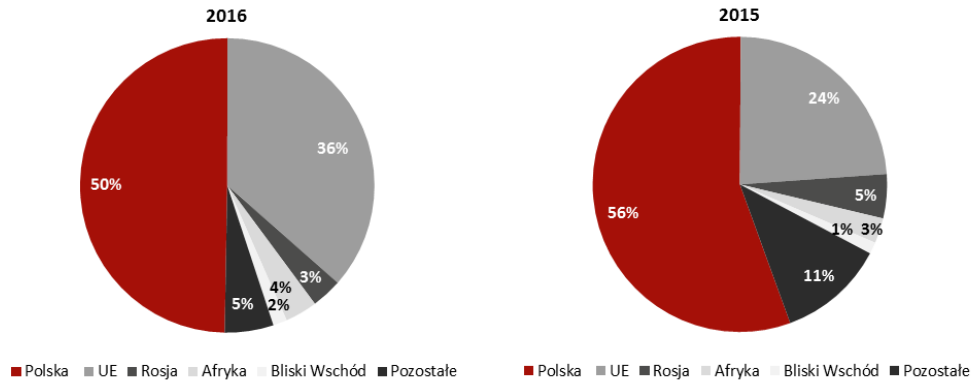
Analiza sprzedaży na rynkach zagranicznych

W odniesieniu do struktury geograficznej uzyskano wzrost w eksporcie (o 28,3%). Na osiągnięte przychody ze sprzedaży na rynkach zagranicznych wpływ miały następujące czynniki:

- dynamiczny wzrost sprzedaży w segmencie pomiarowym, w tym:
  - sprzedaż zagraniczna linii opomiarowania gazu na poziomie 188 mln zł, stanowiąca 43% eksportu całej grupy, w tym szczególnie na rynek brytyjski - sprzedaż gazomierzy z liczydłem Secure oraz realizacja zleceń na naprawy i ponowną legalizację gazomierzy przez spółkę GWi,
  - wysoki poziom sprzedaży liczników indukcyjnych, w tym szczególnie na rynek marokański,
- wzrost poziomu kursu EUR, w którym głównie denominowany jest eksport.

W wyniku osiągniętej wysokiej dynamiki sprzedaży zagranicznej, udział eksportu w przychodach wzrósł z 44% do 50%.

Struktura geograficzna sprzedaży

Głównym rynkiem zbytu grupy Apator pozostaje nadal Polska, jednak jej udział w przychodach spadł o 6 p.p. r/r. Kolejnym istotnym rynkiem jest Unia Europejska, gdzie uzyskano wzrost o 12 p.p., głównie w wyniku dużego wzrostu sprzedaży na rynku brytyjskim.
Rok 2016 był kolejnym, w którym - w związku z sytuacją polityczną i spadkiem kursu rubla - zmniejszył się udział sprzedaży do Rosji, co jednocześnie zostało zrekompensowane poprzez większą penetrację pozostałych rynków (głównie EMEA).

Sezonowość sprzedaży

Przychody raportowane w latach	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
2013 r.	167 441	173 470	162 690	179 399
2014 r.	153 890	181 875	181 715	207 514
2015 r.	180 909	183 599	191 584	212 418
2016 r.	197 778	222 543	207 828	242 040
2013 r.	24,5%	25,4%	23,8%	26,3%
2014 r.	21,2%	25,1%	25,1%	28,6%
2015 r.	23,5%	23,9%	24,9%	27,6%
2016 r.	22,7%	25,6%	23,9%	27,8%

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

W ostatnich latach najwyższy poziom sprzedaży uzyskiwany był niezmiennie w ostatnim kwartale. Prawidłowośc ta dotyczy również 2016 r., przy czym skala efektu sezonowości nie jest znacząca (mierzona udziałem w przychodach całego roku róznica pomiędzy najlepszym i najsłabszym kwartałem wynosi 5,1 p.p).

6.3. Analiza rachunku zysków i strat

6.3.1. Wyniki roczne

Sprawozdanie z zysków i strat	I-IV kwartał 2016 r.	I-IV kwartał 2015 r.	Zmiana	Dynamika
Przychody ze sprzedaży	**870 189**	**768 510**	**101 679**	**113,2%**
Koszt własny sprzedaży	647 791	560 458	87 333	115,6%
Zysk brutto ze sprzedaży	**222 398**	**208 052**	**14 346**	**106,9%**
Koszty sprzedaży	38 663	36 396	2 267	106,2%
Koszty ogólnego zarządu	104 943	96 003	8 940	109,3%
Zysk ze sprzedaży	**78 792**	**75 653**	**3 139**	**104,1%**
Wynik na pozostałej działalności operacyjnej	-4 200	429	-4 629	-979,0%
Udział w zyskach jednostek objętych konsolidacją metodą praw własności	1 536	1 925	-389	79,8%
Przychody (koszty) restrukturyzacji	0	1 460	-1 460	0,0%
Zysk z działalności operacyjnej	**76 128**	**79 467**	**-3 339**	**95,8%**
EBITDA	**110 906**	**110 915**	**-9**	**100,0%**
Wynik na działalności finansowej	-5 406	-1 194	-4 212	452,8%
Zysk przed opodatkowaniem	**70 722**	**78 273**	**-7 551**	**90,4%**
Bieżący podatek dochodowy	17 381	15 762	1 619	110,3%
Odroczony podatek dochodowy	-10 780	-330	-10 450	3266,7%
Zysk netto	**64 121**	**62 841**	**1 280**	**102,0%**
Wskaźniki rentowności:				
Marża zysku brutto ze sprzedaży	25,6%	27,1%		
Marża zysku ze sprzedaży	9,1%	9,8%		
Marża EBITDA	12,7%	14,4%		
Marża zysku netto	7,4%	8,2%		

Grupa Apator uzyskała dobre wyniki finansowe w odniesieniu do 2015 r. Masa zysku brutto na sprzedaży została wypracowana na wyższym poziomie, na co wpływ miały:

- wysoka dynamika przychodów (opis w pkt 6.2) i dodatni wpływ kursu EUR,
- niewielki przyrost udziału kosztu własnego sprzedaży w przychodach ze sprzedaży, pomimo wzrostu cen komponentów, szczególnie elektronicznych, których zakup denominowany jest w USD,
- uzyskanie efektu skali sprzedaży i w rezultacie dźwigni operacyjnej w linii opomiarowania energii elektrycznej oraz gazu.

Udział kosztów sprzedaży i kosztów ogólnych w przychodach został utrzymany na poziomie 2015 r., przy czym masa kosztów ogólnych wzrosła, co wynikało z podwyżek wynagrodzeń, wzmocnienia funkcji grupowych, funkcji wsparcia (IT) oraz jednorazowych kosztów usług doradczych związanych z prowadzonymi projektami.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Pozostała działalność operacyjna przyniosła stratę w kwocie 4,2 mln zł, spowodowaną głównie utworzeniem rezerw na należności i projekty rozwojowe oraz aktualizacją majątku obrotowego.

Działalność finansowa również przyniosła stratę w kwocie 5,4 mln zł, z uwagi na obsługę zadłużenia, którego koszt wyniósł 4,7 mln zł i nie został w całości skompensowany – tak jak to miało miejsce w 2015 r. – wysokim zyskiem na transakcjach walutowych.

Równocześnie wyniki 2016 roku znajdowały się pod presją straty netto spółki Apator Rector w wysokości 19,7 mln zł. Jednorazowa korekta dokonana w sprawozdaniu finansowym tej spółki, dotycząca realizowanych kontraktów długoterminowych, znacząco obniżyła wyniki grupy na wszystkich poziomach zysków. Apator Rector wpływał ujemnie również na wyniki grupy w 2015 r., jednak poziom straty netto spółki był wówczas niższy i wynosił 8,6 mln zł.

Podsumowując, rok 2016 charakteryzował się uzyskaniem dobrych wyników finansowych i konsekwentną realizacją założonych celów, pomimo wpływu spółki Apator Rector, która przejściowo istotnie obciążyła wyniki skonsolidowane. W minionym roku dźwignią wzrostów grupy Apator był segment pomiarowy, w tym szczególnie dynamiczny rozwój na rynkach zagranicznych. Grupa Apator zamknęła 2016 r. zyskiem netto na poziomie 64,1 mln zł, na co wpływ miało również zwiększenie aktywa na odroczony podatek dochodowy z tytułu działalności spółki Apator S.A. w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w wysokości 8,4 mln zł.

6.3.2. Wyniki kwartalne

Sprawozdanie z zysków i strat	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
Przychody ze sprzedaży	**197 778**	**222 543**	**207 828**	**242 040**
Koszt własny sprzedaży	146 229	165 646	161 673	174 243
Zysk brutto ze sprzedaży	**51 549**	**56 897**	**46 155**	**67 797**
Koszty sprzedaży	8 167	10 057	9 713	10 726
Koszty ogólnego zarządu	24 837	25 221	26 168	28 717
Zysk ze sprzedaży	**18 545**	**21 619**	**10 274**	**28 354**
Wynik na pozostałej działalności operacyjnej	-38	-1 469	1 051	-3 744
Udział w zyskach jednostek objętych konsolidacją metodą praw własności	239	336	388	573
Zysk z działalności operacyjnej	**18 746**	**20 486**	**11 713**	**25 183**
EBITDA	**27 506**	**29 054**	**20 415**	**33 931**
Wynik na działalności finansowej	-1 324	-1 944	-1 698	-440
Zysk przed opodatkowaniem	**17 422**	**18 542**	**10 015**	**24 743**
Bieżący podatek dochodowy	4 288	4 417	4 069	4 607
Odroczony podatek dochodowy	-615	-515	-1 898	-7752
Zysk netto	**13 749**	**14 640**	**7 844**	**27 888**
Wskaźniki rentowności:				
Marża zysku brutto ze sprzedaży	26,1%	25,6%	22,2%	28,0%
Marża zysku ze sprzedaży	9,4%	9,7%	4,9%	11,7%
Marża EBITDA	13,9%	13,1%	9,8%	14,0%
Marża zysku netto	7,0%	6,6%	3,8%	11,5%

Analiza danych w ujęciu kwartalnym wskazuje na bardzo dobre wyniki uzyskane w IV kwartale 2016 r. Zrealizowane obroty w tym okresie wzrosły o 13,9% (tj. o 29,6 mln zł) do IV Q 2015 r., pomimo słabszej sprzedaży w linii sterowania i nadzoru (nieuzyskanie efektu sezonowości w grudniu).

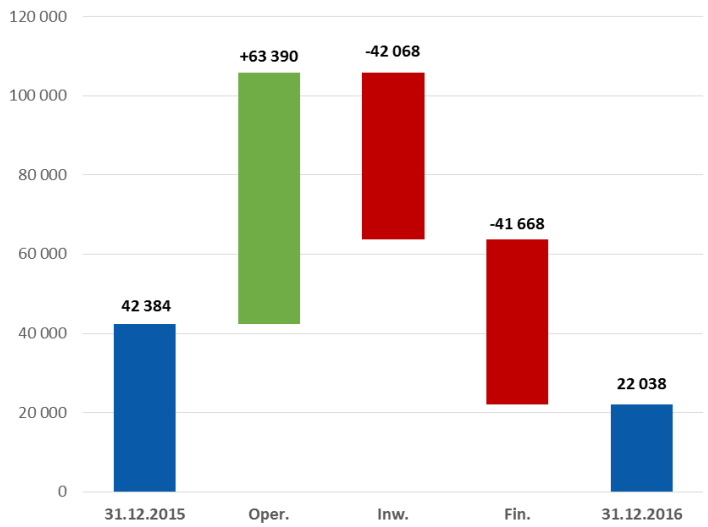
Wynik netto przewyższył ponad dwukrotnie (o 14,5 mln zł r/r) zysk netto uzyskany w IV Q 2015 r. i w efekcie wszystkie wskaźniki marżowości ukształtowały się na wysokich poziomach, zdecydowanie powyżej wartości z pierwszych trzech kwartałów 2016 r. oraz wykonania IV Q 2015 r.

Wpływ na bardzo dobre wyniki uzyskane w IV kwartale 2016 r. miała głównie sprzedaż w linii opomiarowania energii elektrycznej z korzystnym mixem produktowym, brak ujemnego wpływu Apator Rector oraz czynniki o charakterze jednorazowym, tj. zwiększenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w wysokości 8,4 mln zł. Po oczyszczeniu wyniku netto IV kwartału 2016 r. ze zdarzeń jednorazowych, kształtuje się on nadal na bardzo wysokim poziomie 19,5 mln zł, tj. o 46% wyższym od wyniku IV kwartału 2015 r.

6.4. Analiza sytuacji finansowej

W zakresie przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2016 roku stan środków grupy Apator zmalał o 20 346 tys. zł do 22 038 tys. zł w stosunku do początku 2016 roku. Wpływ na poziom przepływów pieniężnych miały:

- relatywnie niska konwersja EBITDA na przepływy z działalności operacyjnej wynikająca z wysokiego zaangażowania środków w kapitał obrotowy netto,
- spłata kolejnej raty za wykup udziałów GWi (0,9 mln GBP) oraz wydatki inwestycyjne (40 mln zł),
- obsługa kredytów inwestycyjnych, wypłata dywidendy za rok 2015 (22 mln zł) oraz zaliczki na poczet dywidendy z zysku za rok 2016 (10 mln zł).

Przedstawione przepływy pieniężne potwierdzają bezpieczną sytuację finansową grupy, która zapewnia terminową spłatę zobowiązań, pozwala na prowadzenie działalności inwestycyjnej, jak również dzielenie się zyskiem z akcjonariuszami w postaci dywidendy.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Wskaźniki	2016 r.	2015 r.	Formuła
Wskaźnik bieżącej płynności	1,4	1,5	Aktywa obrotowe/Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe
Wskaźnik płynności szybkiej	0,8	1,0	(Aktywa obrotowe - Zapasy)/Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe
Dług netto (tys. zł)	172 385	152 204	Kredyty i pożyczki– środki pieniężne i ekwiwalenty – udzielone pożyczki
Dług netto/LTM EBITDA	1,6	1,4	(Kredyty i pożyczki– środki pieniężne i ekwiwalenty – udzielone pożyczki)/LTM EBITDA
Capex (tys. zł)	42 917	42 493	Rzeczowe i niematerialne wydatki inwestycyjne
Kapitał obrotowy (tys. zł)	221 292	194 102	(Aktywa bieżące – środki pieniężne) – (Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe – krótkoterminowe kredyty i pożyczki)

Wysokość kapitału obrotowego netto r/r wzrosła o 14% i związana jest ze wzrostem należności w linii opomiarowania energii elektrycznej uzasadnionej wyższym poziomem sprzedaży oraz wzrostem zapasów w linii woda i ciepło (przejęcie aktywów ze spółki Fellows w wyniku jej inkorporacji oraz inwestycji w jednorazowe kontrakty eksportowe). W rezultacie efektywność skonsolidowanego kapitału obrotowego netto, liczona jako czas generacji przychodów ze sprzedaży, wynosi 92 dni i jest dłuższy o 1 dzień w stosunku do 2015 r.

Wysokość długu netto wzrosła o 13,3% i wynikała głównie z budowy kapitału obrotowego w liniach woda i ciepło oraz gaz i konwersji zadłużenia wewnątrzgrupowego na zewnętrzne w Apator Rector.

7. Wykaz pozostałych istotniejszych zdarzeń mających miejsce w 2016 roku

1. W dniu 29 stycznia 2016 r. spółka Apator Metrix SA zawarła ze spółką Flonidan A/S umowę o szacowanej łącznej wartości 28 mln EUR (tj. ok. 125 mln PLN). Przedmiotem umowy jest dostawa gazomierzy na rynek holenderski w latach 2016-2020. Umowa została zawarta w wyniku przetargu ogłoszonego przez Liander NV, w ramach którego Flonidan A/S został zakwalifikowany jako jeden z dostawców.
2. W dniu 29 stycznia 2016 r. spółka Apator SA zawarła z Tauron Dystrybucja SA umowę na dostawy liczników jednofazowych o wartości 11,6 mln zł.
3. W dniu 1 lutego 2016 r. spółka Apator SA zawarła umowy z ośmioma Oddziałami PGE. Przedmiotem umów jest dostawa jednofazowych i trójfazowych liczników energii elektrycznej o wartości 31,7 mln zł w 2016 r. z opcją dostaw na 2017 r. o wartości 39,8 mln zł. Decyzja w zakresie skorzystania z prawa opcji została podjęta przez PGE w listopadzie 2016 r. i w związku z powyższym na podstawie zawartych umów i skorzystania przez wszystkie oddziały PGE z zawartego w nich prawa opcji, łączna wartość dostaw w latach 2016 – 2017 wyniesie 71,5 mln zł.
4. W dniu 1 czerwca 2016 r. spółka Apator SA zawarła umowę z PKP Energetyka SA o wartości 25,4 mln zł. Przedmiotem umowy jest dostawa urządzeń oraz wdrożenie systemu inteligentnego opomiarowania AMI w terminie do końca 2016 roku.
5. W dniu 22 czerwca 2016 r. zawarta została Umowa Wieloproduktowa pomiędzy ING Bank Śląski SA a spółkami grupy Apator (Apator SA, Apator Powogaz SA, Apator Metrix SA, FAP Pafal SA, Apator Elkomtech SA, Apator Control Sp. z o.o., Apator Mining Sp. z o.o., Apator Rector Sp. z o.o., Apator Telemetria Sp. z o.o.). Przedmiotem Umowy jest udzielenie spółkom grupy Apator odnawialnego limitu kredytowego parasolowego do kwoty 120 mln zł przeznaczonego na bieżące finansowanie działalności podmiotów grupy.

6. W dniu 22 czerwca 2016 r. Zarząd Apator SA odtajnił informację poufną dotyczącą zamiaru ogłoszenia przez inwestora wezwania do zapisywania się na sprzedaż wszystkich akcji Apator SA. Odtajnienie informacji nastąpiło w wyniku uzyskania od inwestora informacji o odstąpieniu od zamiaru ogłoszenia wezwania, z uwagi na fakt, iż zaproponowana cena nie została zaakceptowana przez akcjonariuszy spółki reprezentujących istotny mniejszościowy pakiet w łącznej ilości praw głosu na walnym zgromadzeniu spółki. W konsekwencji skutkowało to również zakończeniem negocjacji inwestora ze spółką.
7. W dniu 27 października br. Zarząd dokonał korekty prognozy skonsolidowanego zysku netto z poziomu 80 mln zł do 62 mln zł, w związku z negatywnym wpływem wyników Apator Rector.
8. W dniu 28 grudnia 2016 r. spółka Apator Powogaz S.A. zawarła ze spółką stowarzyszoną ZAO Teplovodomer ramową umowę o współpracy na 2017 r. dotyczącą dostawy wodomierzy, ciepłomierzy i podzielników kosztów o wartości 8 mln euro (tj. 35,2 mln zł).

8. Prognoza wyników finansowych na 2017 r.

Prognoza skonsolidowanych wyników finansowych na 2017 rok przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Prognoza na rok 2017	Wykonanie 2016 roku	Dynamika
Skonsolidowane przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	900 000 – 950 000	870 189	103,4% - 109,2%
Skonsolidowany zysk netto	75 000 – 80 000	64 121	117,0% - 124,8%

Kluczowe założenia do prognozy:

- organiczny wzrost przychodów,
- poprawa koniunktury w obszarze energetyki zawodowej,
- brak wpływu ewentualnych akwizycji i dezinwestycji,
- brak ujemnego wpływu Apator Rector na poziom skonsolidowanego wyniku netto,
- brak jednorazowych korekt o charakterze nieoperacyjnym,
- średnie kursy walutowe: 4,25 PLN/EUR; 4,00 PLN/USD; 5,20 PLN/GBP.

9. Wskazanie czynników, które w ocenie Zarządu mogą mieć wpływ na przyszłe wyniki grupy Apator

Na sytuację i wyniki finansowe grupy Apator w perspektywie najbliższych okresów wpływ będą miały następujące czynniki:

- Wszystkie linie biznesowe:
  - sytuacja makroekonomiczna,
  - kształtowanie się kursów walut USD (koszty zakupu materiałów elektronicznych), EUR i GBP (przychody ze sprzedaży eksportowej),
  - efekty realizowanej polityki zabezpieczenia kursów walut,
- Segment automatyzacji pracy sieci – linia ICT – spółka Apator Rector:
  - brak negatywnego wpływu dalszej działalności spółki na wyniki grupy Apator – według najlepszej wiedzy Zarządu dokonana korekta wyników finansowych, powodująca stratę w spółce na poziomie 19,7 mln zł w 2016 r., obejmuje wszystkie obecne i przyszłe negatywne skutki związane z realizacją kontraktów,

- powrót do nowej kontraktacji w 2017 r. z perspektywą rozwoju w innych obszarach mediów użytkowych,

- Segment automatyzacji pracy sieci – linia sterowania i nadzoru – spółka Apator Elkomtech:
  - zmiany w priorytetach inwestycyjnych w koncernach energetycznych, szczególnie w zakresie systemów informatycznych wspomagających zarządzanie majątkiem firmy, wpływające niekorzystnie na poziom sprzedaży,
  - wzrost konkurencji i erozja cenowa w obliczu mniejszej liczby przetargów na rynku,
  - inicjatywy kosztowe: prace nad nowymi, przyszłościowymi rozwiązaniami oraz doskonalenie obecnej oferty produktowej (w tym redesign to cost),

- Segment automatyzacji pracy sieci – linia łączeniowa:
  - możliwość kontynuacji wysokiej sprzedaży przy dobrej rentowności,
  - inicjatywy produktowe: przygotowanie do wdrożenia zmodernizowanej oferty rozłączników,

- Segment pomiarowy – linia energii elektrycznej:
  - niższy niż w 2016 r. portfel zamówień w zakresie liczników energii elektrycznej (obecny backlog: Energa Operator, PGE, Tauron Dystrybucja, RWE Stoen) oraz w zakresie liczników indukcyjnych (Maroko, Belgia, Austria),
  - inicjatywy produktowe: wprowadzenie do sprzedaży zmodernizowanego kosztowo komunalnego licznika elektronicznego Norax,
  - poprawa efektywności operacyjnej Apator SA oraz FAP Pafal SA poprzez prowadzoną optymalizację kosztową,

- Segment pomiarowy – linia woda i ciepło:
  - wzrost eksportu:
    - ✓ szczególnie do krajów Unii Europejskiej,
    - ✓ możliwości sprzedażowe na rynku afrykańskim - wygrany przetarg w Etiopii na kwotę 14,1 mln zł z możliwością realizacji w 1H2017 r.,
  - zakończenie prac nad wdrożeniem do produkcji wodomierzy ultradźwiękowych do wody zimnej, uruchomienie sprzedaży w 2017 r.,
  - inicjatywy produktowe: dalsze intensywne prace nad opracowaniem kolejnych rodzin wyrobów ultradźwiękowych (Apator Powogaz – Apator Miitors), rozwój systemów telemetrycznych GSM (Apator Telemetria),
  - poprawa efektywności operacyjnej w Apator Powogaz poprzez przeprowadzenie optymalizacji kosztowej i zwiększenie wydajności produkcji,

- Segment pomiarowy – linia opomiarowania gazu:
  - zwiększenie tempa ekspansji eksportowej:
    - ✓ realizacja przetargów na rynek holenderski we współpracy z Landis+Gyr (szacowana wartość umowy 8 mln EUR) oraz z Flonidanem (szacowana wartość umowy 28 mln EUR),
    - ✓ kontynuowanie dostaw do partnera Secure (rynek brytyjski i indyjski),
  - inicjatywy produktowe: prace nad własnymi rozwiązaniami gazomierzy typu smart,
  - inicjatywy kosztowe i produkcyjne: automatyzacja procesów produkcyjnych, zwiększenie skalowalności produkcji i poprawa efektywności Apator Metrix,

- Segment non-core – linia sterownicza i górnicza:
  - stopniowa poprawa trudnej sytuacji spółki Apator Control wynikającej z niskiego poziomu sprzedaży,
  - utrzymywanie się tendencji spadkowej w zakresie wyników finansowych spółki Apator Mining, zarówno po stronie przychodów, jak i rentowności:
    - ✓ pomimo trudnej sytuacji w branży górniczej, dzięki podjętym działaniom restrukturyzacyjnym, spółka Apator Mining nadal wypracowuje zyski,

- Pozostałe czynniki:
  - planowane na 2017 r. zmiany w procesie produkcji w Apator SA ukierunkowane na zwiększenie mocy produkcyjnych i skalowalności produkcji, wzrost wydajności, obniżanie kosztów oraz wdrożenie programu rozwoju dostawców (dywersyfikacja źródeł, stały monitoring pod kątem cen i jakości),
  - wdrażanie efektywniejszego modelu zarządzania grupą Apator,
  - rozwój przez akwizycje - stała penetracja rynków europejskich w celu poszukiwania możliwości akwizycyjnych.

Grupa Apator posiada dobre perspektywy na 2017 r., w którym planowany jest dalszy rozwój w ujęciu produktowym i geograficznym.

10. Ryzyka dotyczące działalności grupy Apator

10.1. Materializacja ryzyk

W 2016 r. nastąpiła materializacja ryzyka związanego z realizacją dwóch dużych, skomplikowanych projektów informatycznych przez Apator Rector, których skutkiem była:

- konieczność rewizji budżetów kontraktów długoterminowych powodująca doszacowanie kosztów i innych obciążeń, które będą ponoszone do dnia zakończenia prac, a w konsekwencji powiększenie straty netto Apator Rector do kwoty 19,7 mln zł w 2016 r.,
- wysoki poziom zadłużenia Apator Rector w kwocie 34 mln zł.

Wprowadzone w 2016 r. korekty w sprawozdaniu finansowym Apator Rector, według najlepszej wiedzy Zarządu Apator Rector, uwzględniły wszystkie szacowane przyszłe koszty i obciążenia z tytułu realizacji kontraktów długoterminowych. Zarząd na bieżąco monitoruje sytuację w tych dwóch kontraktach. Ostateczne rozliczenie kontaktów a więc również eliminacja ryzyk z nich wynikających oczekiwane jest w 2017 roku.

Celem prowadzonych działań jest zamknięcie obecnych kontraktów i uruchomienie nowej, rentownej sprzedaży.

10.2. Ryzyka

I) Ryzyka strategiczne:

1) Ryzyka dotyczące założonych celów strategicznych

- Brak wdrożenia smart meteringu w Polsce wynikający z problemów w wypracowaniu specyfikacji technicznych oraz braku kierunkowego planu wdrożenia (roadmapy), co w konsekwencji blokuje rozwój inteligentnych sieci.

  Podczas prac grupy roboczej przy KIGEiT powstała specyfikacja liczników smart 1 i 3 fazowych. Nie ma jednak nadal stosownych aktów prawnych, które zatwiedzałyby kolejną propozycję środowisk energetycznych. Nie ma również żadnego oficjalnego planu i terminarza wdrożenia smart meteringu w Polsce, pomimo nałożonych przez dyrektywy UE zobowiązań do zainstalowania 80% liczników smart do 2020 roku.

- Przekierowanie inwestycji na sektor wydobywczy. Ryzyko spowolnienia inwestycji w polskim sektorze dystrybucji energii elektrycznej w średnim terminie (1-2 lata) związane z przeniesieniem środków inwestycyjnych z dystrybucji na sfinansowanie restrukturyzacji górnictwa.

  Restrukturyzacja polskiego sektora górniczego w dużej części będzie finansowana ze środków polskich grup energetycznych (np. utworzenie PGG i zobowiązania z tym związane). Obecnie trwają prace nad modyfikacją strategii OSD, a niektóre firmy energetyczne, jak np. Tauron już ogłosiły nową strategię, w której niezbędne oszczędności wygenerowane zostaną także poprzez zmniejszenie wydatków inwestycyjnych w sektorze dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej, co może się przełożyć na zmniejszenie wydatków inwestycyjnych w całej branży elektrycznej.

- Utrzymywanie się niskiego poziomu cen w zakresie liczników gazu i energii elektrycznej w wyniku bardzo konkurencyjnego rynku, presji cenowej w przetargach oraz dużej siły zakupowej operatorów systemów dystrybucyjnych (centralizacja zakupów, uzupełnienie przetargów systemem aukcyjnym, alokacja kontraktów 1-2 letnich u jednego dostawcy),

- Zanik popytu w horyzoncie kilku kolejnych lat na liczniki indukcyjne, dostarczane przez Pafal, z uwagi na starzejącą się technologię.

2) Ryzyko związane z wpływem potencjalnych akwizycji znaczących podmiotów

Grupa Apator, zgodnie z przyjętą strategią działalności, poszukuje szans akwizycyjnych, które zapewnią pozyskanie kluczowych kompetencji, wzmocnienie pozycji na wybranych rynkach i rozwój grupy kapitałowej. Z chwilą, gdy dokonane zostanie przejęcie lub fuzja innego podmiotu, proces pełnego zintegrowania tejże jednostki może być obarczony wieloma ryzykami, np. odejścia kluczowych pracowników, utraty części klientów, wysokich kosztów całego procesu integracji, bądź barierą związaną z kulturą organizacyjną skutkującą niewykorzystaniem potencjału wynikającego z przejęcia lub brakiem możliwości zrealizowania korzyści z tytułu synergii i wspólnych celów strategicznych. Grupa dokonuje oceny potencjalnych przejęć i akwizycji, a realizacja takich transakcji wymaga szczególnego zaangażowania kierownictwa wysokiego szczebla i może się wiązać ze znaczącymi kosztami związanymi z identyfikacją i oceną kandydatów do przejęcia, negocjowaniem umów i integracją przejmowanych podmiotów. Dla przeprowadzenia takich transakcji grupa Apator może wymagać dodatkowego finansowania, co również może mieć wpływ na wyniki finansowe grupy. Korzyści z potencjalnych przejęć zależeć będą przede wszystkim od zdolności do integracji przejmowanych podmiotów w struktury grupy kapitałowej. Przyszłe nabycia mogą się wiązać z przejęciem istniejących zobowiązań i ryzykiem wystąpienia zobowiązań nieujawnionych.

3) Ryzyko utraty wartości przejętych aktywów

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów i przynajmniej raz w roku poddawana jest testowi na utratę wartości. Wartość firmy jednostek zależnych na dzień 31.12.2016 r. wynosi 122,9 mln zł, w tym:

- Apator Rector - 43,1 mln zł,
- Apator Elkomtech – 34,4 mln zł,

- Apator Miitors – 19,3 mln zł,
- Apator Powogaz – 17,9 mln zł,
- pozostałe spółki – 8,2 mln zł.

Ryzyko związane jest z ewentualnym zmniejszeniem potencjału do generowania gotówki przez jednostki zależne/jednostki generujące gotówkę (CGU) w przedziale czasu określonym perspektywą biznes planu.

4) Ryzyko utraty wartości ekonomicznej nakładów na projekty rozwojowe

W ramach grupy Apator ponoszone są nakłady na projekty rozwojowe mające na celu rozszerzanie portfela produktowego poprzez projektowanie nowych produktów, rozwiązań IT i technologii skierowanych do rozwijających się rynków mediów użytkowych w kraju i zagranicą.

Decyzje o inwestycjach w nowe projekty dokonywane są na podstawie analizy trendów rynkowych i sporządzanych biznes planów. Ponoszone nakłady ujmowane są jako wartości niematerialne w oparciu o cenę ich nabycia pomniejszoną o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. aktualna wartość nakładów na projekty rozwojowe w GK Apator wyniosła 42,8 mln zł i dotyczy kosztów prac rozwojowych oraz nakładów na środki trwałe związanych z tymi projektami.

Istnieje ryzyko ewentualnej konieczności dokonania odpisu utraty wartości w przypadku zmniejszenia skali popytu lub wzrostu konkurencji na wyżej wymienionych rynkach.

II) Ryzyka operacyjne

1) Ryzyko koncentracji klientów

Ryzyko związane jest z koncentracją klientów grupy Apator, którą stanowi sektor energetyki zawodowej. Istotny udział w przychodach grupy Apator ma sprzedaż do polskich koncernów energetycznych. W związku z powyższym ryzyko dotyczy w szczególności zakończenia współpracy pomiędzy Apator Rector a spółkami z energetyki zawodowej w ramach realizowanych kontraktów długoterminowych, które może wpłynąć na sprzedaż produktów i usług pozostałych spółek z grupy Apator dla tej grupy klientów.

2) Ryzyko związane z realizacją długoterminowych umów

Ryzyko dotyczy realizacji istotnych, długoletnich umów z klientami zagranicznymi, szczególnie w ramach przetargów zagranicznych (np. umowy z Flonidanem, Landis+Gyr). Ryzyko wiąże się z niedotrzymaniem standardów jakościowych produktów oraz terminów dostaw, które w konsekwencji mogą doprowadzić do nałożenia wysokich kar umownych, utraty dobrego wizerunku lub nawet utraty klientów.

3) Ryzyka gospodarcze

Ryzyko związane jest z dużym udziałem eksportu grupy Apator i dotyczy sytuacji gospodarczej panującej na głównych rynkach eksportowych. Do istotnych zagrożeń wpływających na działalność grupy Apator zaliczyć można ogólnoświatowe zawirowania gospodarcze i napięcia polityczne. Znaczący wpływ na strukturę sprzedaży grupy Apator na rynkach zagranicznych ma kształtowanie się sytuacji gospodarczej i politycznej w Rosji, która spowodowała znaczny spadek przychodów z rynku rosyjskiego w ostatnich latach. Spółki grupy Apator obecnie koncentrują się na umacnianiu pozycji rynkowej w obszarze EMEA, w którym odnotowane były istotne wzrosty sprzedaży.

Ponadto, przejściowo wpływ ma również sytuacja w Polsce związana ze zmianą władz w spółkach pozostających pod kontrolą Skarbu Państwa. Spowodowało to przejściowe spowolnienie w realizacji programów inwestycyjnych lub częściową zmianę ich kierunków, natomiast zmiany kadrowe powodują spowolnienie procesów decyzyjnych.

4) Ryzyko poziomu jakości

Grupa Apator wdraża w szerokim zakresie nowe produkty (np. liczniki smart, wodomierze ultradźwiękowe), nowe technologie komunikacyjne oraz istotnie modernizuje dotychczasowe wyroby. Wiąże się to z ryzykiem ewentualnych wad jakościowych.

5) Ryzyko komodytyzacji rozwiązań i technologii

Ryzyko związane jest z szerokim upowszechnieniem nowych rozwiązań i technologii oraz dynamicznym postępem technologicznym, które prowadzą do presji na obniżanie cen produktów i usług.

6) Ryzyka regulacyjne, ryzyka braku standardów technicznych dla nowoczesnych technologii (smart metering, automatyzacja sieci)

Ryzyko dotyczy możliwości zmian regulacji prawnych w otoczeniu grupy kapitałowej lub sytuacji, w których istnieją niejasne regulacje lub ich brak. Ryzyko związane jest również z brakiem standardów i specyfikacji technicznych dla nowoczesnych technologii, częstą zmianą tych wymagań podczas realizacji rozpoczętych kontraktów, które prowadzą do ograniczenia elastyczności i szybkości reagowania biznesu i wprowadzania dodatkowych odpowiedzialności na zarządzających. Ze względu na to, że proces oczekiwania na zatwierdzenia nowych wymagań/specyfikacji, prekwalifikacji lub certyfikacji w segmentach „Smart Metering" i „Smart Grids" może być długi, może to skutkować opóźnieniami we wprowadzeniu produktów na rynek albo opóźnieniami realizacji harmonogramu w przypadku zawartych już długoterminowych kontraktów.
Grupa ogranicza powyższe ryzyko angażując się we współpracę z polskimi i europejskimi organizacjami branżowymi (np. PTPiREE, KIGEiT, KSPG, ESMIG, G3-PLC Alliance, PRIME Alliance, OSGP Alliance), które mają realny wpływ na kreowanie, zatwierdzanie standardów technicznych i kształt regulacji branżowych.

7) Ryzyko utraty kluczowych pracowników

Sektor zaawansowanych technologii, w którym działa grupa Apator, opiera się na kompetencjach i wiedzy jej kluczowych pracowników, przede wszystkim w działach R&D oraz kluczowej kadry zarządzającej.
W celu minimalizacji ryzyka następuje wzmocnienie i rozwój funkcji HR w grupie Apator oraz realizowany jest program projektów HR, obecnie dla linii biznesowych dedykowanych do obsługi energetyki zawodowej.

III) Ryzyka finansowe

1) Ryzyka walutowe

Ryzyko związane jest z niestabilnością rynku finansowego i dużą zmiennością kursów walut, a także związane z różnicami kursowymi przy transakcjach importowych i eksportowych wynikającymi ze zmiany kursu w momencie realizacji transakcji i jej rozliczenia.
Grupa Apator osiąga istotne przychody na rynkach zagranicznych, jak również importuje materiały i komponenty. W związku z powyższym jej wyniki uzależnione są od kształtowania się kursów walutowych.

Tendencja w zakresie kształtowania się kursu PLN/USD w 2016 roku wpływała na ponoszone koszty surowców i materiałów, których ceny utrzymywały się na wysokim poziomie. Średni kurs PLN/USD w 2016 roku wyniósł 3,94; podczas gdy średni kurs PLN/USD w analogicznym okresie roku poprzedniego wyniósł 3,77.

W zakresie kształtowania się waluty EUR w stosunku do PLN w 2016 roku notowano korzystną tendencję umacniania się waluty euro, która wpływała na wzrost wpływów z eksportu w PLN. Kurs euro na przestrzeni 2016 roku ukształtował się na poziomie 4,36 i był znacznie wyższy niż kurs średni w roku 2015 wynoszący 4,18.

W celu minimalizacji ryzyka walutowego, grupa Apator prowadzi skuteczną politykę zabezpieczeń w zakresie kursu EUR oraz waluty USD. Na dzień 31 grudnia 2016 roku:

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

- stan kontraktów terminowych zabezpieczających walutę EUR wynosił 43.455 tys. EUR z terminami realizacji w latach 2017 – 2018 po średnim kursie 4,42 zł,
- stan transakcji zabezpieczających walutę USD wynosił 6.870 tys. USD z terminami realizacji w 2017 roku po średnim kursie 3,93 zł.

2) Ryzyko związane z płynnością finansową

Ryzyko zarządzane jest poprzez bieżącą i okresową analizę spływu należności, jak i terminowe regulowanie zobowiązań, utrzymanie odpowiednich poziomów kowenantów określonych w umowach kredytowych.
Grupa Apator posiada prawidłową płynność finansową. W 2016 roku wdrożyła kredyt wieloproduktowy (parasolowy), który pozwala na elastyczne zarządzanie płynnością poszczególnych spółek grupy.

3) Ryzyko podatkowe

Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych, czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają zmianom oraz zmienia się ich interpretacja przez organy skarbowe. Skutkiem tego niejednokrotnie brak jest odniesienia do utrwalonych regulacji bądź precedensów prawnych lub zmienia się podejście organów skarbowych do transakcji podatkowych. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno między organami państwowymi, jak i między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania istotnych kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z odsetkami.

Dostarczanie zaawansowanych technologicznie wyrobów dla najbardziej wymagających klientów w Polsce i za granicą RP, jest aktualnie istotnym czynnikiem rozwoju biznesu w grupie, przynoszącym stabilne zyski, niemniej z uwagi na osiągniętą skalę i tempo rozwoju, a także na fakt, że złożoność przedmiotu realizacji umów na dostawy produktów wymaga niejednokrotnie udziału w międzynarodowych konsorcjach, automatycznie zwiększa związane z prowadzeniem działalności międzynarodowej ryzyka finansowe. Jednym z elementów tych ryzyk są ryzyka podatkowe związane z przepływem towarów pomiędzy firmami współpracującymi w ramach realizacji umów i pochodzącymi z różnych krajów i towarzyszącymi tym transakcjom interpretacjami podatkowymi.

Rozliczenia podatkowe mogą zostać poddane kontroli przez okres pięciu lat. W efekcie kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organa skarbowe. Grupa Apator stoi na stanowisku, że utworzono odpowiednie rezerwy w odniesieniu do prawdopodobnych i możliwych do kwantyfikacji ryzyk zobowiązań.

4) Ryzyko niższego poziomu wykorzystania aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazywane jest aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego, które głównie dotyczy:

- ulgi strefowej wynikającej z prowadzenia działalności w Pomorskiej Strefie Ekonomicznej przez podmiot dominujący,
- tarczy podatkowej istniejącej w spółkach grupy Apator.

Poziom tego aktywa jest ustalany na podstawie wieloletnich planów finansowych i odzwierciedla kwotę przewidzianą w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego. Aktywo podlega okresowej analizie możliwości jego wykorzystania.
Na dzień 31 grudnia 2016 r. wysokość aktywa wynosi 42,9 mln zł i ma potwierdzenie w planach biznesowych.
Istnieje jednak ryzyko niepełnego wykorzystania aktywa, w przypadku braku pełnej realizacji założonych celów.

IV) Inne kategorie ryzyka:

Ryzyko organizacji grupy Apator i zarządzania korporacyjnego

Ryzyko związane jest z funkcjonowaniem w grupie Apator 17 spółek, co może powodować nieefektywną współpracę pomiędzy spółkami w zakresie procesów zarządczych, sprawozdawczości oraz zarządzania informacją. Może to mieć niekorzystny wpływ na działalność grupy, poprzez niepełną realizację celów strategicznych lub wydłużony proces ich realizacji.
Powyższe ryzyko mitygowane jest w ramach kontroli biznesowej poprzez nadzór właścicielski, ustanowione prawo wewnętrzne w formie wytycznych korporacyjnych, działalność komitetów powołanych w ramach grupy Apator, kontroling oraz działania CFO.

11. Kredyty, pożyczki, poręczenie, gwarancje

11.1. Kredyty

W 2016 roku grupa Apator wdrożyła finansowanie parasolowe, które oprócz umożliwienia elastycznego zarządzania płynnością w grupie, pozwoliło na ujednolicenie warunków cenowych dla grupy Apator. W związku z powyższym w dniu 22 czerwca 2016 r. zawarto umowę wieloproduktową z ING Bank Śląski z siedzibą w Katowicach, do której przystąpiły następujące spółki: Apator SA, Apator Telemetria Sp. z o.o., Apator Powogaz SA, FAP Pafal SA, Apator Metrix SA, Apator Rector Sp. z o.o., Apator Elkomtech SA, Apator Control Sp. z o.o., Apator Mining Sp. z o.o. W ramach umowy spółki grupy Apator mają przyznany odnawialny limit kredytowy do kwoty 120 mln zł, przeznaczony na bieżące finansowanie działalności oraz limity na gwarancje i akredytywy.

Umowa wieloproduktowa przewiduje dwuletni okres finansowania i została zawarta do dnia 22 czerwca 2018 r. Oprocentowanie limitu oparte jest o stawkę WIBOR 1M powiększoną o marżę banku. W ramach umowy ustalono następujące zabezpieczenia:

- zastawy rejestrowe na zapasach spółek grupy Apator o łącznej wartości 80 mln zł,
- zastawy rejestrowe na środkach trwałych spółek grupy Apator o łącznej wartości brutto 34,7 mln zł,
- zastawy rejestrowe na wierzytelności z tytułu rachunków bankowych prowadzonych w ING Banku Śląskim SA,
- hipoteka łączna umowna na nieruchomościach spółek grupy Apator: FAP Pafal SA w Świdnicy i Apator Mining Sp. z o.o. w Pszowie o łącznej wartości 10,1 mln zł, wpis do najwyższej sumy zabezpieczenia w kwocie 26 mln zł,
- cesja z praw polisy ubezpieczeniowej powyższych zabezpieczeń,
- oświadczenie spółek grupy Apator o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł do dnia 22.06.2024 r.

Zobowiązania wynikające z przyznanego limitu obciążają spółki grupy Apator solidarnie (proporcjonalnie do udziałów w finansowaniu), maksymalnie do kwoty limitu tj. 120 mln zł.

Ponadto na dzień 31 grudnia 2016 r. stan istotnych umów kredytowych zaciągniętych w poprzednich okresach jest następujący:

1) spółka Apator SA posiada kredyt długoterminowy zawarty z Bankiem Handlowym w Warszawie w dniu 19 marca 2014 r. Na mocy zawartej umowy oraz aneksu podpisanego w dniu 9 kwietnia 2014 r. Bank udzielił spółce Apator SA, kredytu w wysokości 98,4 mln zł, przeznaczonego na sfinansowanie nabycia 100% akcji Apator Elkomtech SA. Kredyt został udzielony na okres 5 lat i spłacany jest w dziewięciu półrocznych ratach kapitałowych:
   - pierwsza rata spłacona została w dniu 31 grudnia 2014 r. w wysokości 10 mln zł,
   - raty od drugiej do ósmej płatne na koniec czerwca i grudnia w wysokości 11,25 mln zł,
   - dziewiąta rata płatna w dniu 31 grudnia 2018 roku w wysokości 9,7 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. do spłaty kredytu pozostało 43,7 mln zł. Naliczanie odsetek i ich płatność następuje w okresach kwartalnych.

W ramach umowy o kredyt długoterminowy obowiązują następujące zabezpieczenia:

- zastaw rejestrowy do najwyższej sumy ubezpieczenia w wysokości 60 mln zł ustanowiony na 1,8 mln akcji własnych Apator SA będących w posiadaniu spółki zależnej Apator Mining sp. z o.o.,
- zastaw rejestrowy na 100% akcji Apator Elkomtech SA,
- zastaw rejestrowy na środkach trwałych wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia,
- hipoteka do kwoty 40 mln zł na nieruchomości Apator SA położonej w Ostaszewie z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej.

W zakresie zobowiązań wynikających z umowy o kredyt długoterminowy zostały złożone przez Apator SA oświadczenia o poddaniu się egzekucji, w tym najwyższe do kwoty 120,0 mln zł.

2) spółka Apator Metrix SA posiada kredyt długoterminowy (inwestycyjny) zaciągnięty w Banku Millenium SA w wysokości 15 mln zł. Kredyt udzielony jest na okres do 31.12.2020 r. Oprocentowanie kredytu ustalone zostało według zmiennej stopy procentowej równej stawce WIBOR dla depozytów 3-miesięcznych powiększonej o marżę banku. Spłatę kredytu zabezpiecza hipoteka kaucyjna do kwoty 23,3 mln zł na nieruchomości spółki położonej w Tczewie oraz przewłaszczenie środków trwałych o łącznej wartości min. 2,4 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2016 r. stan udzielonego kredytu wynosi 9,1 mln zł.

3) spółka Apator Powogaz SA posiada kredyt refinansowy zaciągnięty w ING Banku Śląskim w kwocie 800 tys. EUR. Kredyt udzielony został na okres do 29.12.2017 r. Oprocentowanie kredytu ustalone zostało w oparciu o zmienną stopę procentową EURIBOR powiększona o marżę banku w stosunku rocznym. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka umowna w kwocie 960 tys. EUR oraz cesja praw z polisy ubezpieczeniowej i pełnomocnictwo do dysponowania środkami na rachunkach spółki prowadzonych przez bank ING. Na dzień 31 grudnia 2016 r. stan udzielonego kredytu wynosi 1,3 mln zł (275 tys. EUR).

4) spółka Apator Powogaz SA posiada kredyt długoterminowy zaciągnięty w ING Banku Śląskim w kwocie 24 mln zł. Kredyt został udzielony do dnia 30.11.2022 r. i spłacany jest w miesięcznych ratach, począwszy od 31.12.2015 r. Oprocentowanie kredytu ustalane jest według zmiennej stopy procentowej równej WIBOR 1M powiększonej o marżę Banku, której wysokość uzależniona będzie od wskaźnika dług netto/EBITDA oraz prowizję. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka w kwocie 33 mln zł na nieruchomości spółki położonej w Poznaniu wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej oraz pełnomocnictwo do dysponowania środkami na rachunkach spółki prowadzonych przez bank ING, a także oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 96 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2016 r. stan udzielonego kredytu wynosi 20,3 mln zł.

11.1.1. Stan kredytów i pożyczek grupy Apator

Wyszczególnienie	na dzień	
	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
Kredyty i pożyczki długoterminowe	56 706	82 581
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	137 717	112 007
Kredyty i pożyczki ogółem	**194 423**	**194 588**

11.2. Pożyczki

Stan udzielonych i otrzymanych pożyczek spółek grupy Apator na dzień 31.12.2016 r. przedstawia się następująco:

1) Spółka Apator Metrix SA posiada należność z tytułu udzielonych pożyczek swojemu podmiotowi zależnemu spółce GWi Ltd.:

Tytułem	Kwota pożyczki	Data udzielenia pożyczki	Stan na 31.12.2016 r.	Waluta	Stopa procentowa
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	1 600 000	05.09.2012 r.	1 212 000	GBP	3 p.p powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	75 000	03.10.2012 r.	75 000	GBP	3 p.p powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	50 000	17.07.2013 r.	50 000	GBP	3 p.p powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	50 000	20.08.2013 r.	50 000	GBP	3 p.p powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	100 000	04.11.2013 r.	100 000	GBP	3 p.p powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
Suma	**1 875 000**		**1 487 000**	**GBP**	

Na dzień 31.12.2016 r. pożyczka udzielona GWI wynosiła łącznie 1.487 tys. GBP (tj. 7.415 tys. zł wg kursu kupna banku dominującego z dnia 31.12.2016 r. równego (1 GBP = 4,9868 zł). Na dzień 31.12.2016 r. zostały uregulowane wszystkie odsetki.

2) Spółka Apator Powogaz SA posiada należność z tytułu udzielonych pożyczek swojemu podmiotowi zależnemu spółce Apator Miitors ApS:

Tytułem	Kwota pożyczki	Data udzielenia pożyczki	Stan na 31.12.2016 (łącznie z odsetkami	Waluta	Termin wymagalności	Stopa procentowa
pożyczka udzielona na finansowanie spłaty obligacji	949 648	31.03.2015 r.	404 806,16	EUR	31.03.2018 r.	2%
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	200 000	21.04.2015 r.	206 766,60	EUR	30.04.2018 r.	2%
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	250 000	15.06.2015 r.	257 722,28	EUR	30.06.2018 r.	2%
Suma	**1 399 648**		**869 295,04**	**EUR**		

Na dzień 31.12.2016 r. pożyczka udzielona Apator Miitors wynosiła łącznie 869 tys. EUR (tj. 3,8 mln zł wg średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2016 r. równego 1 EUR = 4,4240 zł). Odsetki regulowane są na koniec każdego roku kalendarzowego.

3) Spółka GWi posiada pożyczkę w wysokości 1,7 mln GBP (tj. 8,7 mln PLN wg średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2016 r. równego 1 GBP = 5,1445 zł) zaciągniętą w BI Group PLC. Do dnia 30.11.2016 r. spółka spłaciła część pożyczki w wysokości 0,2 mln GBP, spłata kolejnych części będzie następować ze środków obrotowych GWi według następującego harmonogramu:
   - nie później niż do 30 listopada 2017 roku: 0,6 mln GBP,
   - nie później niż do 30 listopada 2018 roku: 0,9 mln GBP.

11.3. Poręczenie i gwarancje

Stan udzielonych poręczeń kredytów, pożyczek i gwarancji jest następujący:

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

1) Spółka Apator SA:
   - gwarancja dla National Industry Group Ltd. na kwotę 4,5 mln GBP (tj. 23,2 mln zł), zabezpieczająca spłatę przez Apator Metrix SA odroczonej w czasie płatności za udziały GWi. Gwarancja została udzielona do 2020 roku. Prowizja z tytułu udzielenia gwarancji wynosi 0,8% w stosunku rocznym.
   - gwarancja należytego wykonania umowy obowiązującej do dnia 30.10.2017 r. na kwotę 0,9 mln zł przez podmiot zależny Apator Rector sp. z o.o. dla RWE Group Business Services Polska sp. z o.o. udzielona poprzez bank Raiffeisen Bank SA. Prowizja z tytułu powyższej gwarancji jest równa wysokości poniesionych na rzecz banku kosztów powiększonych o 5% od kwoty udzielonej gwarancji.
   - gwarancja płatnicza na kwotę 400 tys. zł, wystawiona przez Exatel S.A. w dniu 23 kwietnia 2015 roku. W dniu 14 marca 2016 zawarty został aneks zmieniający termin ważności gwarancji do dnia 22 kwietnia 2017 r. W dniu 27 kwietnia 2016 r. zawarty został aneks obniżający kwotę gwarancji do wysokości 100 tys. zł.
2) Spółka zależna Apator Powogaz SA:
   - poręczenie kredytu zaciągniętego w ING Bank Śląski SA dla spółki zależnej Apator Telemetria sp. z o.o. do kwoty 3,5 mln zł na okres do 30.11.2022 roku.
3) Spółka zależna Apator Metrix SA:
   - gwarancja dla spółki zależnej George Wilson Industries Ltd (GWi) do maksymalnej kwoty 6,7 mln GBP, tj. 34,5 mln zł, na okres 3 lat tj. do 01.09.2017 roku z opcją przedłużenia na kolejne 4 lata. Gwarancja stanowi zabezpieczenie współpracy pomiędzy GWi a National Grid Gas Plc w ramach napraw, remontów i dostaw gazomierzy oraz regulatorów,
   - gwarancja dla BI Group PLC dotycząca spłaty pożyczki zaciągniętej przez GWi w kwocie 1,7 mln GBP tj. 8,7 mln zł na okres do 30.11.2018 roku,
   - gwarancja dla Apator GmbH do maksymalnej kwoty 2,0 mln EUR, tj. 8,84 mln zł, na okres 3 lat tj. do 31.12.2019 roku. Gwarancja stanowi zabezpieczenie współpracy pomiędzy Apator GmbH a THUGA Aktiengesellschaft w ramach dostaw gazomierzy. Prowizja z tytułu udzielenia gwarancji wynosi 0,8% w stosunku rocznym.

12. Postępowania toczące się przed sądem, organem arbitrażowym lub administracji publicznej

Prowadzone postępowania (w tym dwa lub więcej postępowań) dotyczące zobowiązań lub wierzytelności spółki Apator SA lub jednostek od niej zależnych, toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące emitenta i spółek zależnych nie stanowią 10% kapitałów własnych emitenta.

13. Transakcje z jednostkami powiązanymi

W 2016 r. spółka Apator SA lub inna jednostka od niej zależna nie zawierały transakcji z podmiotami powiązanymi, które byłyby zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

14. Akcje, Akcjonariusze, organy zarządcze i nadzorcze podmiotu dominującego grupy Apator

14.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił 3 310 702,80 zł, składał się z 33 107 028 akcji o wartości nominalnej 0,10 zł każda i dzielił się na akcje imienne oraz akcje na okaziciela, których struktura wygląda następująco:

Akcje i głosy	Liczba akcji	Struktura akcji (%)	Liczba głosów	Struktura głosów (%)
Akcje imienne	7 530 581	22,7%	30 122 324	54,1%
Akcje na okaziciela	25 576 447	77,3%	25 576 447	45,9%
Ogółem akcje	**33 107 028**	**100,00%**	**55 698 771**	**100,00%**

Każda akcja na okaziciela daje prawo do jednego głosu, natomiast akcje imienne są akcjami uprzywilejowanymi w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do czterech głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Po okresie sprawozdawczym, w wyniku konwersji 92 380 akcji imiennych na akcje zwykłe na okaziciela, przeprowadzonej w dniu 31 stycznia 2017 roku, uległa obniżeniu ogólna liczba głosów z 55 698 771 do 55 421 631. Wobec tego podstawą obliczeń na dzień publikacji raportu (28 lutego 2017 r.) jest kapitał zakładowy wynoszący 3.310.702,80 zł, składający się z 33.107.028 akcji o wartości nominalnej 0,10 zł każda, który dzieli się następująco:

Akcje i głosy	Liczba akcji	Struktura akcji (%)	Liczba głosów	Struktura głosów (%)
Akcje imienne	7 438 201	22,5%	29 752 804	53,7%
Akcje na okaziciela	25 668 827	77,5%	25 668 827	46,3%
Ogółem akcje	**33 107 028**	**100,00%**	**55 421 631**	**100,00%**

Każda akcja na okaziciela daje prawo do jednego głosu, natomiast akcje imienne są akcjami uprzywilejowanymi w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do czterech głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

14.2. Skład organów zarządczych i nadzorujących podmiotu dominującego

Rada Nadzorcza

Skład Rady Nadzorczej Apator SA w 2016 r. kształtował się następująco:

- Janusz Niedźwiecki - Przewodniczący RN,
- Mariusz Lewicki - Z-ca Przewodniczącego RN,
- Janusz Marzygliński - Członek RN,
- Danuta Guzowska - Członek RN,
- Kazimierz Piotrowski - Członek RN,
- Marcin Murawski - niezależny Członek RN.

Skład osobowy nie zmienił się na dzień publikacji niniejszego sprawozdania.

Obecna pięcioletnia kadencja Rady Nadzorczej upływa w dniu odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w 2020 roku.

Zarząd

W 2016 roku nastąpiły następujące zmiany w składzie Zarządu Apator SA:

1) w dniu 18 lutego 2016 r., Rada Nadzorcza Apator SA podjęła decyzję o powołaniu z dniem 22 lutego 2016 r. Piotra Dobrowolskiego do pełnienia funkcji Członka Zarządu,
2) w związku z zakończeniem kadencji Zarządu w dniu 13 czerwca 2016 r., Rada Nadzorcza Apator SA powołała na kolejną kadencję Zarząd w składzie:
   - Andrzeja Szostaka – Prezesa Zarządu,
   - Piotra Nowaka – Członka Zarządu,
   - Piotra Dobrowolskiego – Członka Zarządu.

Wobec powyższego na dzień 31 grudnia 2016 r. Zarząd Apator SA działał w niezmienionym trzyosobowym składzie powołanym w dniu 13 czerwca 2016 roku.

W dniu 15 grudnia 2016 roku Rada Nadzorcza Apator SA powołała w skład Zarządu z dniem 1 stycznia 2017 roku Agnieszkę Nosal, która odpowiada za zarządzanie obszarem linii opomiarowania energii elektrycznej w grupie Apator.

W związku z powyższym na dzień publikacji raportu Zarząd Apator SA działa w następującym czteroosobowym składzie:

- Andrzej Szostak – Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak – Członek Zarządu,
- Piotr Dobrowolski* – Członek Zarządu,
- Agnieszka Nosal – Członek Zarządu.

Podział obowiązków pomiędzy Członkami Zarządu

Prezes Zarządu Dyrektor Generalny	Członek Zarządu Dyrektor Zarządzający Biznesem Automatyzacji Pracy Sieci (APS)	Członek Zarządu Dyrektor ds. Finansowych	Członek Zarządu Dyrektor Zarządzający Biznesem Opomiarowania Energii Elektrycznej
▪ Strategia grupy Apator ▪ Zarządzanie grupą Apator ▪ Obszar IR/PR/HR ▪ Nadzór nad obszarem operacyjnym Apator SA	▪ Strategia segmentu APS ▪ Zarządzanie segmentem APS, w tym pośrednio linią łączeniową i ICT	▪ Strategia finansów grupy Apator ▪ Obszar finansów Apator SA – księgowość – kontroling – dział skarbu ▪ Strategia IT grupy Apator ▪ Pośrednio zarządzanie obszarem IT Apator SA	▪ Strategia linii opomiarowania energii elektrycznej ▪ Zarządzanie linią opomiarowania energii elektrycznej

Prokurenci

Na dzień publikacji raportu funkcję prokurentów pełnią:

- Krzysztof Malec – Dyrektor ds. Operacyjnych,
- Jerzy Kuś** – Dyrektor ds. Aparatury i Systemów Pomiarowych,
- Mirosław Klepacki – Dyrektor ds. Aparatury Łączeniowej,

– Tom Ruhan – Doradca Zarządu.

**) Po dniu bilansowym, Piotr Dobrowolski złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu Apator SA z dniem 27 lutego 2017 r.,*

***) Po dniu bilansowym, Jerzy Kuś złożył rezygnację z pełnienia funkcji prokurenta Apator SA z dniem 27 lutego 2017 r.*

14.3. Stan posiadania i zmiany w strukturze znaczących akcjonariuszy

Wskazanie akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów:

Wyszczególnienie	Stan na 10 listopada 2016 r.				Stan na 28 lutego 2017 r.				Zmiana stanu	
	akcje	głosy	akcje (%)	głosy (%)	akcje	głosy	akcje (%)	głosy (%)	zakup	sprzedaż
Apator Mining	3 600 000	3 600 000	10,87%	6,46%	3 600 000	3 600 000	10,87%	6,50%	-	-
Mariusz Lewicki	2 077 200	5 639 328	6,27%	10,13%	2 101 000	5 663 128	6,35%	10,22%	23 800	-
Tadeusz Sosgórnik	1 900 503	4 879 809	5,74%	8,76%	1 900 503	4 879 809	5,74%	8,80%	-	-
Danuta Guzowska	1 520 279	4 382 921	4,59%	7,87%	1 520 279	4 382 921	4,59%	7,91%	-	-
Zbigniew Jaworski	1 366 895	3 649 439	4,13%	6,55%	1 366 895	3 649 439	4,13%	6,58%	-	-
Janusz Marzygliński	990 651	3 444 927	2,99%	6,19%	967 969	3 422 245	2,92%	6,17%	-	22 682
Podsumowanie	**11 455 528**	**25 596 424**	**34,60%**	**45,96%**	**11 456 646**	**25 597 542**	**34,60%**	**46,19%**	**23 800**	**22 682**

14.4. Stan posiadania i zmiany w strukturze własności akcji osób zarządzających i nadzorujących

Osoby zarządzające:

Wyszczególnienie	Stan na 10 listopada 2016 r.				Stan na 28 lutego 2017 r.				Zmiana stanu	
	akcje	głosy	akcje (%)	głosy (%)	akcje	głosy	akcje (%)	głosy (%)	zakup	sprzedaż
Jerzy Kuś	200	200	0,0%	0,0%	200	200	0,0%	0,0%	-	-
Krzysztof Malec	99	396	0,0%	0,0%	99	396	0,0%	0,0%	-	-
Podsumowanie	**299**	**596**	**0,0%**	**0,0%**	**299**	**596**	**0,0%**	**0,0%**	**0**	**0**

Osoby nadzorujące:

Wyszczególnienie	Stan na 10 listopada 2016 r.				Stan na 28 lutego 2017 r.				Zmiana stanu	
	akcje	głosy	akcje (%)	głosy (%)	akcje	Głosy	akcje (%)	głosy (%)	zakup	sprzedaż
Mariusz Lewicki	2 077 200	5 639 328	6,27%	10,13%	2 101 000	5 663 128	6,35%	10,22%	23 800	-
Danuta Guzowska	1 520 279	4 382 921	4,59%	7,87%	1 520 279	4 382 921	4,59%	7,91%	-	-
Janusz Marzygliński	990 651	3 444 927	2,99%	6,19%	967 969	3 422 245	2,92%	6,17%	-	22 682
Kazimierz Piotrowski	597 147	2 147 853	1,80%	3,86%	597 147	2 147 853	1,80%	3,88%	-	-
Janusz Niedźwiecki	400 000	1 600 000	1,21%	2,87%	400 000	1 344 310	1,21%	2,43%	-	-
Podsumowanie	**5 562 077**	**17 215 029**	**16,87%**	**30,86%**	**5 586 395**	**16 960 457**	**16,87%**	**30,60%**	**23 800**	**22 682**

15. Dywidenda

15.1. Wypłata dywidendy z zysku za rok 2015

W dniu 13 czerwca 2016 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zdecydowało o wypłacie dywidendy z zysku za 2015 rok w łącznej wysokości 33.107.028,00 zł, czyli 1,00 zł brutto na jedną akcję. Do wypłaty dywidendy uprawnione były wszystkie akcje, tj. 33.107.028 sztuk

1) Zaliczka na poczet dywidendy z zysku za 2015 r. w łącznej wysokości 9 932 108,40 zł, czyli 0,30 zł brutto na akcję została wypłacona w dniu 18 grudnia 2015 r., akcjonariuszom, którzy posiadali akcje w dniu 11 grudnia 2015 roku.

Zaliczka na poczet dywidendy z zysku za rok 2015	Liczba akcji*	Zaliczka na poczet dywidendy na 1 akcję	Zaliczka na poczet dywidendy
Akcje imienne	7 560 611	0,30 zł	2 268 183,30 zł
Akcje na okaziciela	25 546 417	0,30 zł	7 663 925,10 zł
Ogółem akcje	33 107 028	0,30 zł	9 932 108,40 zł

2) Pozostała część dywidendy w łącznej wysokości 23 174 919,60 zł, czyli 0,70 zł brutto na akcję, została wypłacona w dniu 4 lipca 2016 roku. Prawo do tej części dywidendy uzyskali akcjonariusze posiadający akcje spółki Apator S.A. w dniu 20 czerwca 2016 roku.

Pozostała część dywidendy z zysku za rok 2015	Liczba akcji*	Pozostała część dywidendy na 1 akcję	Pozostała część dywidendy
Akcje imienne	7 530 581	0,70 zł	5 271 427,70 zł
Akcje na okaziciela	25 576 447	0,70 zł	17 903 512,90 zł
Ogółem akcje	33 107 028	0,70 zł	23 174 919,60 zł

*) zmiana pomiędzy ilością akcji imiennych i na okaziciela wynika z przeprowadzonej konwersji 30.030 akcji imiennych na akcje na okaziciela w dniu 27 stycznia 2016 r.

15.2. Deklaracja wypłaty dywidendy z zysku za rok 2016 oraz wypłata zaliczki na poczet dywidendy za 2016 rok

Zarząd deklaruje wypłatę dywidendy z zysku za rok 2016 w wysokości 1,05 zł brutto na jedną akcję. Ostateczna decyzja zostanie podjęta na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Apator SA.

Na poczet powyższej dywidendy, została wypłacona zaliczka w łącznej wysokości 11 587 459,80 zł, czyli 0,35 zł brutto na akcję w dniu 7 grudnia 2016 r., akcjonariuszom, którzy posiadali akcje w dniu 30 listopada 2016 roku.

Zaliczka na poczet dywidendy z zysku za rok 2016	Liczba akcji	Zaliczka na poczet dywidendy na 1 akcję	Zaliczka na poczet dywidendy
Akcje imienne	7 530 581	0,35 zł	2 635 703,35 zł
Akcje na okaziciela	25 576 447	0,35 zł	8 951 756,45 zł
Ogółem akcje	33 107 028	0,35 zł	11 587 459,80 zł

Deklaracja pozostałej części dywidendy z zysku za rok 2016	Liczba akcji*	Pozostała część dywidendy na 1 akcję	Pozostała część dywidendy
Akcje imienne	7 438 201	0,70 zł	5 206 740,70 zł
Akcje na okaziciela	25 668 827	0,70 zł	17 968 178,90 zł
Ogółem akcje	33 107 028	0,70 zł	23 174 919,60 zł

*) zmiana pomiędzy ilością akcji imiennych i na okaziciela wynika z przeprowadzonej konwersji 92.380 akcji imiennych na akcje na okaziciela w dniu 31 stycznia 2017 r.

16. Podsumowanie

Zarząd Apator SA stwierdza, że wskazane w skonsolidowanym raporcie okresowym czynniki i zdarzenia wyczerpują wszystkie istotne informacje dotyczące istotnych dokonań i niepowodzeń, a także informacje istotne dla oceny sytuacji grupy Apator, w tym sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz oceny możliwości realizacji zobowiązań przez spółkę.

17. Załącznik: Jednostkowe sprawozdanie spółki Apator SA

17.1. Sprawozdanie z sytuacji finansowej jednostki dominującej Apator SA

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Aktywa trwałe/ Fixed assets	**342 461**	**339 873**
Wartości niematerialne/ Intangible assets	9 857	8 526
Rzeczowe aktywa trwałe/ Property, plant and equipment	74 191	74 847
Nieruchomości inwestycyjne/ Investment properties	1 057	1 215
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe/ Other long-term financial assets	233 874	233 733
- w jednostkach powiązanych/ in related entities	*233 731*	*233 731*
- w pozostałych jednostkach/ in other entities	*143*	*2*
Udzielone pożyczki długoterminowe/ Long-term borrowings granted	-	3 000
- jednostkom powiązanym/ to related entities	-	*3 000*
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego/ Deferred tax assets	23 482	18 552
Aktywa obrotowe/ Current assets	**95 405**	**70 550**
Zapasy/ Inventories	31 183	30 455
Należności handlowe/ Trade receivables	59 965	30 797
- od jednostek powiązanych/ from related entities	*3 383*	*1 105*
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*56 582*	*29 692*
Należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych/ Receivables due to other taxes (excluding income tax) and other similar charges	536	794
Pozostałe należności krótkoterminowe/ Other short-term receivables	59	48
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*59*	*48*
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe/ Other short-term financial assets	1 360	322
- w pozostałych jednostkach/ in other entities	*1 360*	*322*
Udzielone pożyczki krótkoterminowe/ Short-term borrowings granted	74	5 115
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*74*	*5 115*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty/ Cash and cash equivalents	1 359	2 409
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe/ Short-term prepayments	869	610
AKTYWA RAZEM/ TOTAL ASSETS	**437 866**	**410 423**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Kapitał własny/ Equity	**310 680**	**266 960**
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej/ Equity for shareholders of parent entity	**310 680**	**266 960**
Kapitał podstawowy/ Share capital	3 311	3 311
Pozostałe kapitały/ Other capitals	241 545	216 301
Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	(740)	(678)
Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital from evaluation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	520	(393)
Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	66 044	48 419
- wynik bieżącego okresu/ result of current period	*77 631*	*58 351*
- odpisy z wyniku bieżącego roku/ write-offs from net profit in the financial year (negative value)	*(11 587)*	*(9 932)*
Zobowiązania/ Liabilities	**127 186**	**143 463**
Zobowiązania i rezerwy długoterminowe/ Long-term and liabilities and provisions	**27 599**	**50 090**
Długoterminowe kredyty i pożyczki/ Long-term loans and borrowings	20 912	43 412
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*20 912*	*43 412*
Zobowiązania długoterminowe/ Long-term liabilities	880	995
- wobec pozostałych jednostek/ towards other entities	*880*	*995*
Długoterminowe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych/ Long-term liabilities due to employee benefits	5 807	5 683
Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe/ Short-term liabilities and provisions	**99 587**	**93 373**
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki/ Short-term loans and borrowings	60 996	61 777
- od pozostałych jednostek/ from other entities	*60 996*	*61 777*
Zobowiązania handlowe/ Trade liabilities	24 123	13 332
- wobec jednostek powiązanych/ towards related entities	*332*	*445*
- wobec pozostałych jednostek/ towards other entities	*23 791*	*12 887*
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych/ Corporate income tax liabilities	1 269	361
Zobowiązania z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych/ Liabilities due to other taxes (excluding income tax) and other similar charges	2 305	3 491
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe/ Other short-term liabilities	5 731	10 718
- wobec pozostałych jednostek/ towards other entities	*5 731*	*10 718*
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych/ Short-term liabilities due to employee benefits	3 678	2 506
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe/ Other short-term provisions	1 485	1 188
PASYWA RAZEM/ TOTAL LIABILITIES	**437 866**	**410 423**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

17.2. Informacje dotyczące zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego (pozycje pozabilansowe) jednostki dominującej Apator SA

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	na dzień/ Day	
	31.12.2016	31.12.2015
Należności warunkowe/ Contingent receivables	**100**	**400**
Należności warunkowe od pozostałych jednostek/ Contingent receivables due from other entities	100	400
Zobowiązania warunkowe/ Contingent liabilities	**33 161**	**58 663**
Zobowiązania warunkowe dotyczące jednostek powiązanych/ Contingent liabilities connected with related entities	24 852	50 790
- w tym z tytułu udzielenia gwarancji i poręczeń jednostkom powiązanym/ due to guarranties and warranties granted to related entities	24 852	50 790
Zobowiązania warunkowe wobec pozostałych jednostek/ Contingent liabilities due to other entities	8 309	7 873
- w tym z tytułu udzielenia gwarancji i poręczeń/ due to guarranties and warranties granted	8 309	7 873
Pozostałe pozycje pozabilansowe/ Other off-balance-sheet items	**100 714**	**49 672**
Środki dzierżawione/ Fixed assets leased	4 034	3 672
Hipoteka zwykła/ Ordinary mortgage	40 000	40 000
Zabezpieczenie na majątku/ Pledge on assets	56 680	-
Cesja wierzytelności/ Assignment of receivables	-	6 000
Pozycje pozabilansowe razem/ Total off-balance-sheet items	**133 975**	**108 735**

Dodatkowo, w związku z zaciągniętymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i gwarancji spółka posiada ustanowione następujące zabezpieczenia:

- Kredyt na zakup akcji Apator Elkomtech S.A.:
  - ✓ zastaw rejestrowy na 14.005 akcjach Apator Elkomtech S.A., do maksymalnej kwoty zabezpieczenia wynoszącej 98,4 mln zł,
  - ✓ zastaw rejestrowy do najwyższej sumy ubezpieczenia w wysokości 60 mln zł ustanowiony na 1,8 mln akcji własnych Apator S.A. będących w posiadaniu spółki zależnej Apator Mining Sp. z o.o.,
  - ✓ zastaw rejestrowy na rzeczowych aktywach trwałych Apator S.A. do maksymalnej kwoty zabezpieczenia wynoszącej 15,64 mln zł (uwzględniony w powyższej tabeli) wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia,
  - ✓ cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości Apator S.A. położonej w Ostaszewie jako zabezpieczenie kredytu długoterminowego,
  - ✓ oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 120 mln zł.
- Limit na gwarancje w Raiffeisen Bank Polska S.A.:
  - ✓ zastaw na akcjach Apator S.A. w wysokości 150% wykorzystanego limitu na gwarancje w Raiffeisen Bank, Polska S.A.; minimalna wartość zastawu 10,6 mln zł,
  - ✓ pełnomocnictwo do środków na rachunku bankowym w Raiffeisen Bank Polska S.A. prowadzonego dla Apator S.A.,

- ✓ depozyt kaucyjny w walucie i wysokości wystawianych przez Raiffeisen Bank Polska S.A. gwarancji, w przypadku niespełnienia innych zabezpieczeń,
- ✓ oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 11,25 mln zł.

- Umowa wieloproduktowa z ING Bank Śląski S.A.
  - ✓ zastaw rejestrowy na zapasach o wartości 24,1 mln zł (uwzględniony w powyższej tabeli),
  - ✓ zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 17,0 mln zł (uwzględniony w powyższej tabeli),
  - ✓ cesja praw z polisy ubezpieczeniowej mienia od wszystkich ryzyk,
  - ✓ zastaw rejestrowy na wierzytelnościach Apator S.A. przysługujących mu względem ING Bank Śląski,
  - ✓ oświadczenie Apator S.A. o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł[2].

Ponadto, Apator S.A. złożył 5 szt. weksli in blanco tytułem zabezpieczenia gwarancji ubezpieczeniowej (TU Euler Hermes S.A.).

Dodatkowo, Apator S.A. był na koniec IV kwartału 2016 roku wystawcą 20 weksli in blanco zabezpieczających spłatę zobowiązań z tytułu zawartych umów leasingowych (maksymalna kwota tychże zobowiązań na dzień 31 grudnia 2016 roku to 0,7 mln zł).

17.3. Sprawozdanie z całkowitych dochodów jednostki dominującej Apator SA

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Przychody ze sprzedaży/ Sales revenues	**70 197**	**45 314**	**265 915**	**195 978**
Przychody ze sprzedaży produktów i usług/ Sales revenues of products and services	68 340	43 914	258 503	189 221
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*4 631*	*3 906*	*26 256*	*22 765*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*63 709*	*40 008*	*232 247*	*166 456*
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów/ Sales revenues of goods and materials	1 857	1 400	7 412	6 757
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*527*	*4*	*741*	*804*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*1 330*	*1 396*	*6 671*	*5 953*
Koszt własny sprzedaży/ Cost of goods sold	**(50 967)**	**(34 086)**	**(192 996)**	**(144 586)**
Koszt sprzedanych produktów i usług/ Cost of products and services sold	(49 599)	(32 883)	(186 914)	(138 821)
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*(3 518)*	*(3 038)*	*(17 901)*	*(14 680)*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*(46 081)*	*(29 845)*	*(169 013)*	*(124 141)*
Koszt sprzedanych towarów i materiałów/ Cost of goods and materials sold	(1 368)	(1 203)	(6 082)	(5 765)
- jednostkom powiązanym/ to related entities	*(454)*	*(6)*	*(640)*	*(712)*
- pozostałym jednostkom/ to other entities	*(914)*	*(1 197)*	*(5 442)*	*(5 053)*

[2] Oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł dotyczy wszystkich spółek z grupy

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży/ Gross profit (loss) on sales	**19 230**	**11 228**	**72 919**	**51 392**
Koszty sprzedaży/ Selling costs	(3 074)	(3 117)	(10 678)	(10 292)
Koszty ogólnego zarządu/ Overheads	(9 584)	(7 488)	(33 235)	(27 716)
Zysk (strata) ze sprzedaży/ Profit (loss) on sales	**6 572**	**623**	**29 006**	**13 384**
Pozostałe przychody (koszty) operacyjne, w tym/ Other operating revenues (costs), including:	**(691)**	**(1 026)**	**(1 966)**	**(1 524)**
Wynik na sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych/ Result on sales and liquidation of property plant and equipment and intangibles	(2)	16	57	86
Wynik na wycenie nieruchomości/ Result on valuation of property	(158)	(20)	(158)	(20)
Wynik na aktualizacji niefinansowego majątku obrotowego/ Result on revaluation of non financial current assets	(127)	10	(702)	(271)
Wynik na rezerwach na odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe/ Result on provisions for retirement bonuses and jubilee awards	(176)	(304)	(176)	(304)
Wynik na innej działalności operacyjnej/ Result on other operating activity	(228)	(728)	(987)	(1 015)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej/ Profit (loss) on operating activity	**5 881**	**(403)**	**27 040**	**11 860**
Przychody (koszty) finansowe, w tym/ Financial revenues (costs), including:	**3 963**	**768**	**47 225**	**48 316**
Dywidendy i udziały w zyskach/ Dividends and shares in profits	4 497	1 578	49 249	51 959
- od jednostek powiązanych/ from related entities	*4 497*	*1 578*	*49 249*	*51 959*
Odsetki od kredytów i pożyczek/ Interest on loans and borrowings	(472)	(568)	(1 922)	(2 541)
Wynik na pozostałych odsetkach/ Result on other interest	(2)	(1)	(4)	(31)
Wynik z tytułu udziałów i akcji/ Result on shares	-	(1)	-	52
Wynik na różnicach kursowych/ Result on exchange differences	9	(147)	(43)	(642)
Wynik na transakcjach walutowych/ Result on currency transactions	(7)	91	31	630
Wynik na aktualizacji finansowego majątku obrotowego/ Result on revaluation of financial current assets	(12)	(2)	(11)	-
Pozostałe przychody (koszty) finansowe/ Other financial revenues (costs)	(50)	(182)	(75)	(1 111)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem/ Profit (loss) before tax	**9 844**	**365**	**74 265**	**60 176**
Bieżący podatek dochodowy/ Current income tax	(357)	(8)	(1 764)	(721)
Odroczony podatek dochodowy/ Deferred income tax	7 626	115	5 130	(1 104)
Zysk (strata) netto/ Net profit (loss)	**17 113**	**472**	**77 631**	**58 351**
Inne całkowite dochody/ Other comprehensive income				
Inne całkowite dochody netto/ Other net comprehensive income	**1 054**	**(324)**	**851**	**(567)**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Pozycje, które mogą w przyszłości być przeklasyfikowane do wyniku finansowego/ Items that can be reclassified in the future:				
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym/ Net result on hedging accounting including tax effect	1 116	(37)	913	(280)
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego/ Items that will not be be reclassified:				
Zyski i straty aktuarialne wraz z efektem podatkowym/ Net actuarial gains/(losses) on defined benefit plans including tax effect	(62)	(287)	(62)	(287)
Całkowite dochody ogółem/ Comprehensive income in total	**18 167**	**148**	**78 482**	**57 784**

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period			
	01.10.2016	01.10.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Zysk (strata) z działalności operacyjnej/ Profit (loss) on operating activity	**5 881**	**(403)**	**27 040**	**11 860**
Amortyzacja/ Amortisation and depreciation	3 060	2 987	12 119	11 376
EBITDA	**8 941**	**2 584**	**39 159**	**23 236**

17.4. Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym jednostki dominującej Apator SA

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	RAZEM/ TOTAL
Saldo na dzień 01.01.2016/ Balance as at 01.01.2016	**3 311**	**216 301**	**(678)**	**(393)**	**48 419**	**266 960**
Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Changes in equity since 01.01.2016 till 31.12.2016						
Całkowite dochody/ Comprehensive income:						
Zysk netto za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Net profit since 01.01.2016 till 31.12.2016	-	-	-	-	77 631	**77 631**
Podział wyniku na kapitał zapasowy/ Distribution of result for supplementary capital	-	25 244	-	-	(25 244)	**-**
Inne całkowite dochody/ Other comprehensive income:						**-**
Pozycje, które mogą być w przyszłości przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can be reclassified in the future:						
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym / Net result on hedging accounting including tax effect	-	-	-	913	-	**913**
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can't be reclassified in the future:						
Zyski (straty) z tytułu aktualizacji wyceny/ Profit (loss) due to revaluation	-	-	(62)	-	-	**(62)**
Całkowite dochody ujęte w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Comprehensive income since 01.01.2016 till 31.12.2016		**25 244**	**(62)**	**913**	**52 387**	**78 482**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	RAZEM/ TOTAL
Transakcje z właścicielami ujęte bezpośrednio w kapitale własnym/ Transactions with shareholders recognized directly in equity						
Dywidendy/ Dividends	-	-	-	-	(33 107)	**(33 107)**
Rozliczenie zaliczkowej dywidendy z roku poprzedniego/ Settlement of interim dividend towards dividend from previous year	-	-	-	-	9 932	**9 932**
Wypłacone zaliczki na dywidendę/ Interim dividend paid	-	-	-	-	(11 587)	**(11 587)**
Razem transakcje z właścicielami 01.01.2016 do 31.12.2016/ Total transactions with shareholders since 01.01.2016 till 31.12.2016	**-**	**-**	**-**	**-**	**(34 762)**	**(34 762)**
Saldo na dzień 31.12.2016/ Balance as at 31.12.2016	**3 311**	**241 545**	**(740)**	**520**	**66 044**	**310 680**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of remeasurements of defined benefit plans	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging transactions and exchange differences from consolidation	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial result	RAZEM/ TOTAL
Saldo na dzień 01.01.2015/ Balance as at 01.01.2015	**3 311**	**193 789**	**(391)**	**(113)**	**39 066**	**235 662**
Zmiany w kapitale własnym w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Changes in equity since 01.01.2015 till 31.12.2015						
Całkowite dochody/ Comprehensive income:						
Zysk netto za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Net profit since 01.01.2015 till 31.12.2015	-	-	-	-	58 351	**58 351**
Podział wyniku na kapitał zapasowy/ Distribution of result for supplementary capital	-	22 512	-	-	(22 512)	**-**
Inne całkowite dochody/ Other comprehensive income:						**-**
Pozycje, które mogą być w przyszłości przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can be reclassified in the future:						
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń wraz z efektem podatkowym / Net result on hedging accounting including tax effect	-	-	-	(280)	-	**(280)**
Pozycje, które w przyszłości nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego / Items that can't be reclassified in the future:						
Zyski (straty) z tytułu aktualizacji wyceny wraz z efektem podatkowym/ Profit (loss) due to revaluation including tax effect	-	-	(287)	-		**(287)**
Całkowite dochody ujęte w okresie od 01.01.2015 do 31.12.2015/ Comprehensive income since 01.01.2015 till 31.12.2015	**-**	**22 512**	**(287)**	**(280)**	**35 839**	**57 784**
Transakcje z właścicielami ujęte bezpośrednio w kapitale własnym/ Transactions with shareholders recognized directly in equity						

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Kapitał podstawowy/ Share capital	Pozostałe kapitały/ Other capitals	Kapitał z przeszacowania programu określonych świadczeń/ Reserve of	Kapitał z wyceny transakcji zabezpieczających oraz różnice kursowe z konsolidacji/ Capital on valuation of hedging	Niepodzielony wynik finansowy/ Undistributed financial	RAZEM/ TOTAL
Dywidendy/ Dividends	-	-	-	-	(26 486)	**(26 486)**
Rozliczenie zaliczkowej dywidendy z roku poprzedniego/ Settlement of interim dividend towards dividend from previous year	-	-	-	-	9 932	**9 932**
Wypłacone zaliczki na dywidendę/ Interim dividend paid	-	-	-	-	(9 932)	**(9 932)**
Razem transakcje z właścicielami 01.01.2015 do 31.12.2015/ Total transactions with shareholders since 01.01.2015 till 31.12.2015	**-**	**-**	**-**	**-**	**(26 486)**	**(26 486)**
Saldo na dzień 31.12.2015/ Balance as at 31.12.2015	**3 311**	**216 301**	**(678)**	**(393)**	**48 419**	**266 960**

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

17.5. Rachunek przepływów pieniężnych jednostki dominującej Apator SA

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period	
	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej/ Cash flow on operating activity		
Zysk przed opodatkowaniem (działalność kontynuowana)/ Profit before tax (continued operation)	**74 265**	**60 176**
Korekty/ Adjustments	**(34 703)**	**(37 428)**
Amortyzacja wartości niematerialnych/ Amortization of intangible assets	2 273	1 750
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych/ Depreciation of property, plant and equipment	9 846	9 626
(Zysk) strata na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych/ (Profit) loss on sales of tangible fixed assets and intangibles	(61)	(94)
(Zysk) strata na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży/ (Profit) loss on sales of financial assets available for sales	-	(53)
(Zyski) straty z wyceny nieruchomosci inwestycyjnych według wartości godziwej/ (Profit) loss from evaluation of investment properties at fair value	158	20
(Zyski) straty z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych/ (Profits) losses from the change of fair value of derivatives	147	(55)
Koszty odsetek/ Cost of interest	2 198	2 770
Przychody z tytułu odsetek/ Interest received	(124)	(102)
Przychody z tytułu dywidend/ Dividends received	(49 249)	(51 959)
Inne korekty/ Other adjustments	109	669
Środki pieniężne z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian w kapitale obrotowym/ Cash from operating activity before taking into consideration changes in current assets	**39 562**	**22 748**
Zmiana stanu zapasów/ Change in inventories	(728)	(9 572)
Zmiana stanu należności/ Change in receivables	(28 921)	1 833
Zmiana stanu zobowiązań/ Change in liabilities	6 128	2 381
Zmiana stanu rezerw/ Change in provisions	1 517	489
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych/ Change in accruals and prepayments	(259)	(45)
Środki pieniężne wygenerowane w toku działalności operacyjnej/ Cash generated by operating activity	**17 299**	**17 834**
Zapłacony podatek dochodowy/ Income tax paid	(856)	(864)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej/ Net cash on operating activity	**16 443**	**16 970**
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej/ Cash flow on investing activity		
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych/ Outflows for the purchase of intangibles	(3 319)	(3 754)
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych/ Outflows for the purchase of tangible fixed assets	(10 095)	(7 514)

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period	
	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych/ Inflows from the sales of tangible fixed assets	63	110
Wpływy ze sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży/ Inflows from the sales of financial assets available for sales	-	1 593
Pożyczki udzielone/ Borrowings granted	(2 900)	(8 100)
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych/ Inflows from repayment of borrowings granted	11 000	2 000
Otrzymane odsetki/ Interest received	66	92
Otrzymane dywidendy/ Dividends received	49 249	51 959
Inne wpływy (wydatki)/ Other inflows(outflows)	(213)	(472)
Środki pieniężne netto wykorzystane z działalności inwestycyjnej/ Net cash on investing activity	**43 851**	**35 914**
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej/ Cash flow on financing activity		
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek/ Inflows from loans and borrowings taken	3 000	-
Spłaty kredytów i pożyczek/ Repayment of loans and borrowings	(26 242)	(22 708)
Odsetki/ Interest	(2 204)	(2 741)
Dywidendy wypłacone/ Dividends paid	(34 764)	(26 472)
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego/ Repayment of liabilities under finance lease contracts	(843)	(1 085)
Inne wpływy (wydatki)/ Other inflows(outflows)	(291)	(1 185)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej/ Net cash on financing activity	**(61 344)**	**(54 191)**
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych/ Increase(decrease) of net cash and cash equivalents	**(1 050)**	**(1 307)**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu/ Cash and cash equivalents at the beginning of the period	**2 409**	**3 716**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu/ Cash and cash equivalents at the end of the period	**1 359**	**2 409**

17.6. Informacja o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów

Aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz rezerwa na podatek dochodowy / *Deferred income tax assets and Income tax reserve*

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Stan na początek okresu/ Status at the beginning of the period	Uznanie (obciążenie) wyniku z tytułu zmiany stanu różnic przejściowych i straty podatkowej/ Charging the result due to the change in temporary differences and tax loss	Zwiększenie (zmniejszenie) kapitau własnego z tytułu zmiany stanu różnic przejściowych/ Increase (decrease) of equity due to the change of temporary differences	Stan na koniec okresu/ Status at the end of the period
Odroczony podatek dochodowy w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016/ Deferred income tax since 01.01.2016 till 31.12.2016				
Aktywa z tytułu podatku odroczonego/ Deferred tax assets	**20 130**	**5 615**	**(254)**	**25 491**
Rezerwa na świadczenia na rzecz pracowników/ Provisions for employee benefits	1 192	34	14	1 240
Rezerwa na premie/ Provisions for bonuses	38	(38)	-	-
Rezerwa na marże przychodów/ Provisions for margins of revenues	-	203	-	203
Rezerwa na naprawy gwarancyjne/ Provisions for warranty repairs	172	37	-	209
Rezerwa na przyszłe koszty/ Provisions for future costs	78	(8)	-	70
Niewypłacone wynagrodzenia, składki ZUS/ Salaries and wages, insurance premiums unpaid	275	292	-	567
Odpisy aktualizujące zapasy/ Inventory write downs	141	68	-	209
Odpisy aktualizujące należności/ Receivables write downs	166	61	-	227
Wycena do wartości godziwej- instrumenty pochodne/ Valuation at fair value - derivatives	65	305	(245)	125
Wycena do wartości godziwej- instrumenty na stopę procentową/ Valuation at fair value - instruments at interest rate	31	(2)	(23)	6
Wycena do wartości godziwej- inne aktywa finansowe/ Valuation at fair value-other financial assets	268	-	-	268
Ulga podatkowa z tytułu działalności w SSE/ Tax relief due to operation in Pomeranian Special Economic Zone	17 614	4 561	-	22 175
Inne koszty niepodatkowe w okresie, w tym:/ Other costs not taxed in the period, including	90	102		192
Rezerwy z tytułu podatku odroczonego/ Deferred income tax liabilities	**1 578**	**485**	**(54)**	**2 009**
Wycena do wartości godziwej- nieruchomości/ Valuation at fair value - property	20	(20)	-	-
Wycena do wartości godziwej- instrumenty pochodne/ Valuation at fair value - derivatives	61	277	(59)	279
Wycena do wartości godziwej- instrumenty na stopę procentową/ Valuation at fair value - instruments at interest rate	2	(2)	5	5

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Stan na początek okresu/ Status at the beginning of the period	Uznanie (obciążenie) wyniku z tytułu zmiany stanu różnic przejściowych i straty podatkowej/ Charging the result due to the change in temporary differences and tax loss	Zwiększenie (zmniejszenie) kapitału własnego z tytułu zmiany stanu różnic przejściowych/ Increase (decrease) of equity due to the change of temporary differences	Stan na koniec okresu/ Status at the end of the period
Amortyzacja księgowa inna niż podatkowa/ Balance amortization apart to tax one	1 237	202	-	1 439
Nadwyżka wartości nominalnej nad wartością księgową aportu/ Excess of nominal value over book value of apportionment	238	-	-	238
Inne przychody niepodatkowe w okresie, w tym:/ Other revenues not taxed in the period, including	20	28	-	48
Razem/ Total	**X**	**5 130**	**(200)**	**X**
Aktywa z tytułu podatku odroczonego ogółem/ Deferred tax assets	**18 552**	**X**	**X**	**23 482**

Efektywna stopa podatkowa / Effective tax rate

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	za okres/ Period	
	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
Zysk brutto/ Profit (loss) before tax	74 265	60 176
Zastosowana stawka podatkowa/ Tax rate	19,00%	19,00%
Podatek dochodowy obliczony według obowiązującej stawki/ Income tax calculated according to binding tax rate	14 110	11 433
Podatek od przychodów zwolnionych z opodatkowania (różnice trwałe)/ Possible tax on tax free revenues (permanent differences)	(9 357)	(10 060)
- w tym od dywidendy od jednostek powiązanych/ including dividend from related entities	(9 357)	(9 872)
Podatek od kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów (różnice trwałe)/ Tax from non deductible expenses (permanent differences)	294	481
Aktywo na podatek tytułu działalności w SSE/ Asset to be taxed due to operation in Pomeranian Special Economic Zone	(8 384)[3]	-
Inne odliczenia podatkowe/ Other deductions	(29)	(30)
Podatek dochodowy wykazany w sprawozdaniu z całkowitych dochodów/ Income tax specified in comprehensive income statement	(3 366)	1 825
Efektywna stopa podatkowa/ Effective tax rate	**-4,53%**	**3,03%**

[3] Aktywo utworzono na podstawie pięcioletnich planów Apator S.A., zakładających możliwość wykorzystania ulgi z tytułu działalności w SSE.

Odpisy aktualizujące aktywa trwałe i obrotowe / *Write-downs of non-current & current assets*

WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	Stan na początek okresu/ Status at the beginning of the period	Zmiana w okresie (wzrost "+", spadek "-")/ Change in the period (increase "+", decrease "-")	Stan na koniec okresu/ Status at the end of the period
Pozostałe aktywa finansowe/ Other financial assets	1 522	(1)	1 521
Zapasy/ Invetories	742	358	1 100
Należności/ Receivables	957	320	1 277
Razem/ Total	**3 221**	**677**	**3 898**

Rezerwy na zobowiązania / Provisions for liabilities

REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	REZERWY, ZOBOWIĄZANIA / PROVISIONS, LIABILITIES			POZOSTAŁE REZERWY/ OTHER PROVISIONS		
WYSZCZEGÓLNIENIE/ DESCRIPTION	ODPRAWY EMERYTALNE, NAGRODY JUBILEUSZOWE (aktuariusz)/ Severance payments, jubilee awards (actuary)	PREMIE/ Bonuses	URLOPY/ Leaves	GWARANCJE/ Warranties	INNE/ Others	RAZEM/ TOTAL
Wartość rezerw na początek okresu/ Value of provisions at the beginning of the period	**6 276**	**502**	**1 411**	**906**	**282**	**9 377**
Zwiększenie- utworzenie rezerwy w ciężar bieżącego wyniku/ Provisions raised during the period	769	3 964	11	197	100	**5 041**
Zmniejszenie- odpisanie w przychody niewykorzystanych kwot/ Provisions reversed during the period	-	(666)	-	-	-	**(666)**
Wykorzystanie rezerwy- rozliczenie z kosztami/ Provisions used during the period	(594)	(2 264)	-	-	-	**(2 858)**
Przeszacowanie rezerwy ujęte w pozostałych całkowitych dochodach/ Remeasurement of provision recognized in other comprehensive income	76	-	-	-	-	**76**
Wartość rezerw na koniec okresu, w tym/ Value of provisions at the end of the period, including:	**6 527**	**1 536**	**1 422**	**1 103**	**382**	**10 970**
- rezerwy długoterminowe/ long term provisions	5 807	-	-	-	-	**5 807**
- rezerwy krótkoterminowe/ short term provisions	720	1 536	1 422	1 103	382	**5 163**